

JOHN VAILLANT

A
TIGRIS

IGAZ TÖRTÉNET
BOSSZÚRÓL ÉS TULÉLÉSRŐL

JOHN VAILLANT

A
TIGRIS

IGAZ TÖRTÉNET
BOSSZÚRÓL ÉS TULÉLÉSRŐL

Könyvmolyképző Kiadó, 2012

A TAJGÁBAN NINCSENEK TANÚK.

V. K. Arszenyev:

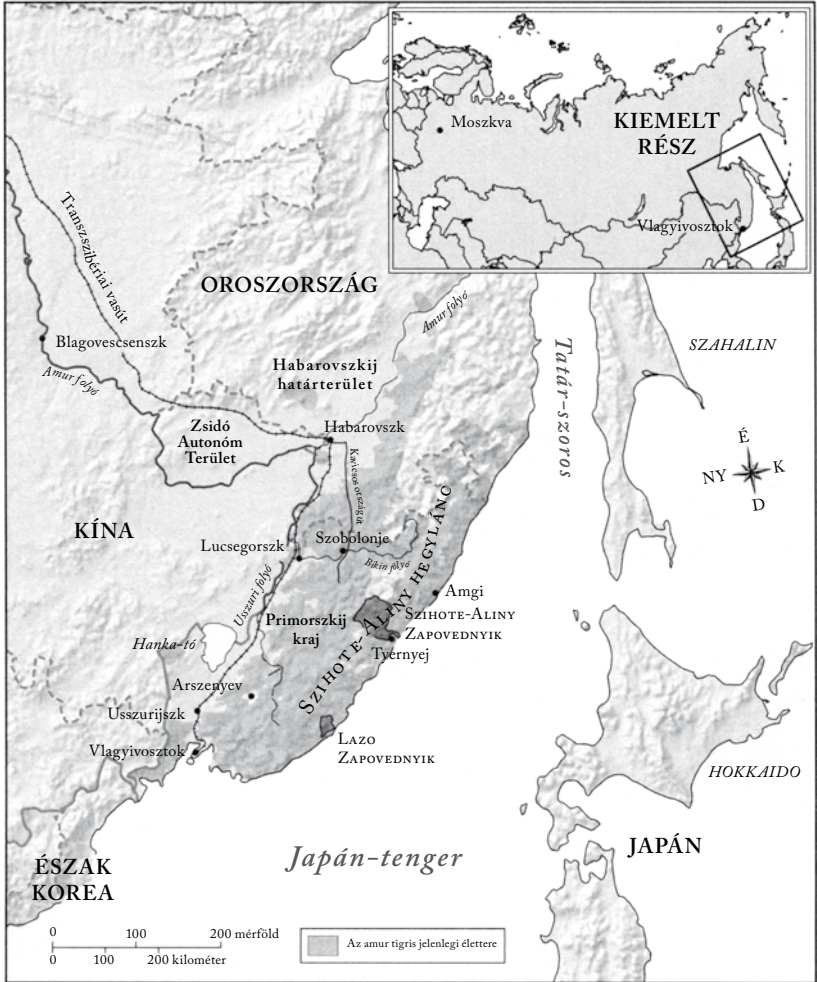
DERSZU UZALA

E HELYÜTT SENKI

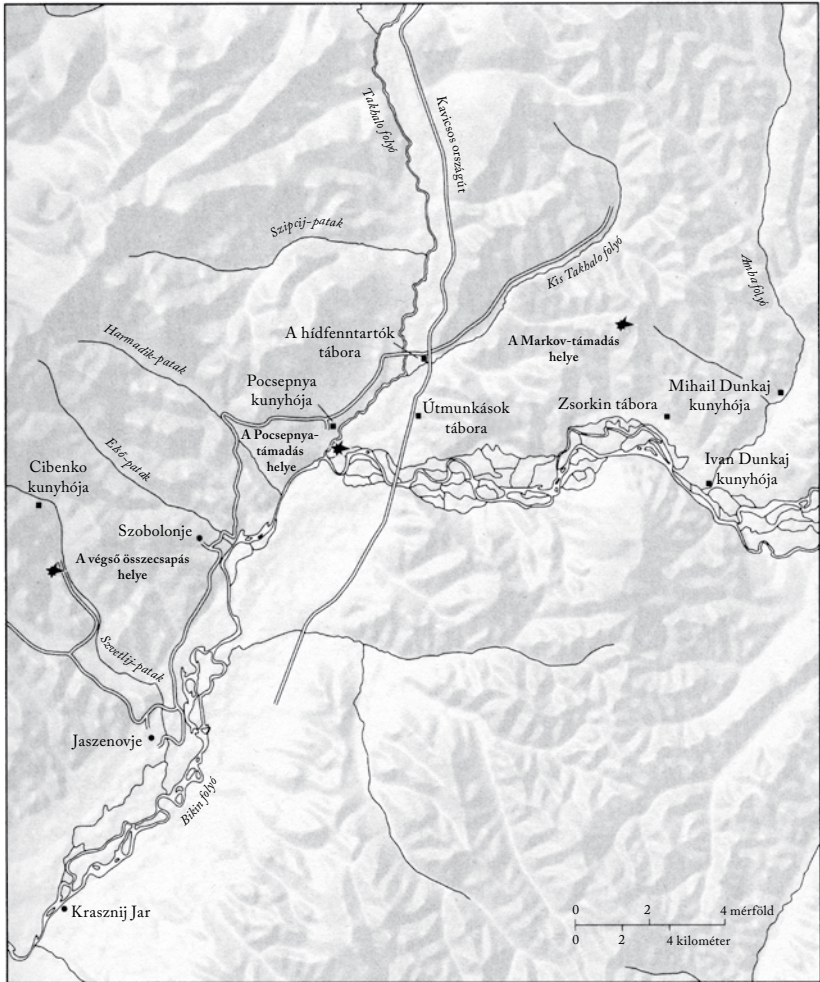
EMBERFIA NEM BOLDOGUL KÖNNYEN

BEOWULF

Az orosz Távol-Kelet

A Bikini folyó völgye

ELŐSZÓ

A holdsarló úgy lóg a fák között, mintha belegabalyodott volna az ágakba. Gyér fénye árnyakat vet a lenti óra, még inkább homályba borítva az erdőt, melyben ez a férfi legalább annyira keresi útját tapintással, mint látással. Gyalogszerrel van, egyetlen kísérője egy kutya, ami folyton előreszalad, alig várja már, hogy végre hazatérjenek. Körös-körül a tölgy, nyír és nyárfák törzsei feketén nyújtóznak a sötétségbe a száraz gallyak és bozótok fölé, ahol ágaik lyukacsos baldachinná fonódnak össze. A hónál fehérebb, karcsú bükkfák szinte maguk is fényt bocsátanak ki, de mint az állat téli bundája, ez a fény hideg a kéznek, csak önmagáért van. Csend honol ebben a szunnyadó, fagyott világban. Olyan hideg van, hogy a köpés megfagy, mielőtt földet érne; olyan hideg, hogy az a fa, ami törékeny, mint a szalma és képtelen tovább bent tartani saját gyarapodó nedvét, akár spontán felrobbanhat. Ahogy haladnak előre, férfi és kutya egyaránt hőpárát hagy maga után, és lehetük kondenzcsíkja halvány felhőként ül meg csapásuk felett. A széltelen sötétben testszagukat ugyan megőrzik, de léptük hangja tovaszáll, így minden lépéssel tudtára adják az éjszakának a hollétüket.

A metsző hideg dacára a férfi olyan gumicsizmát visel, ami jobban illene esős időhöz; ruhája is meglepően könnyű ahhoz képest, hogy egész nap a szabadban kutatott. Fegyvere egyre jobban húzza a vállát, mint ahogy a hátizsákja és töltényöve is. De hát ismeri ezt az utat, mint a tenyerét, és mindjárt megpillantja a kunyhóját. Végre engedélyezheti magának a megkönnyebbülés luxusát. Talán

elképzeli, ahogy meggyújtja a lámpást, ahogy megrakja a tüzet; talán elképzeli, hogy nemsokára megszabadul terhétől. A víz a kannában biztosan megfagyott, de a tűzhely fala vékony, nem kell sok idő, és vadul izzik majd a hideg és a sötét ellen, mint ahogy most az ő teste. Hamarosan élvezheti a forró teát és a cigarettát, amit követ a rizs, a hús és még több cigaretta. Esetleg egy-két pohárka vodka is, ha még maradt. Ízlelgeti ezt a szertartást, melyet kívülről tud. Majd amikor az ismerős alakzat már kibontakozik a tisztás túlsó felén, a kutya nekimegy egy szagnak, mintha fal lenne, és morogva megtorpan. Régi vadásztársak, a férfi tökéletesen érti: valaki van a kunyhónál. A szőr a kutya nyakán és a férfi hátán egyszerre mered fel.

Robajt hallanak a sötétből, ami mintha minden irányból jönne.

ELSŐ RÉSZ

MARKOV

I

Sokan nem hiszik, hogy mindez megtörtént. Azt hiszik, a képzeletem szüleménye. Pedig valóság volt. Tények igazolják.

JURIJ ANATOLJEVICS TRUS

1997. december 5-én délután, nem sokkal sötétedés után, sűrgetőn megcsörrent a telefon egy Jurij Trus nevű férfi otthonában Lucsegorszkban, ebben a közepes méretű bányászvárosban Primorje térségben, az orosz Távol-Keleten, nem messze a kínai határtól. Primorje többek között a szibériai tigris utolsó mentsvára, és a telefonáló baljós hírekkel szolgált: egy férfit megtámadtak Szobolonje közelében, ami egy kis fakitermelő közösség mélyen az erdőben, kilencven kilométerre északkeletre Lucsegorszktól. Jurij Trusnak, a hat Tigrisfelügyelet-egység egyik csapatvezetőjének az volt a feladata, hogy az erdei bűncselekményeket kivizsgálja a térségben, főleg azokat, amelyekben tigris szerepelt. Mivel sokszor orvvadászokról volt szó, ezek tigristámadásokat is jelentettek. Így aztán ez az eset – és annak minden vonzata – most Trus gondja lett, aki azonnal készülődni is kezdett a szobolonjei utazásra.

Másnap, szombat kora reggel Jurij Trus csapattársaival, Alekszandr Gorborukovval és Szása Lazurenkóval bezsúfólódott egy leselejtezett katonai teherautóba, és elrobogott északnak. A *Tigrisek*, ahogy néha nevezték őket, vízálló, terepszínű gyakorlóruhájukban, késekkel, pisztolyokkal és félautomata puskákkal felfegyverkezve nem annyira vadórnek látszottak, mint inkább vadonban működő rohamcsapatnak. A húszéves teherautó a Kung becenévre hallgatott, az amerikai Humvee négytonnás orosz katonai megfelelője volt. A gázmotoros, csörlővel ellátott, négykerék-meghajtásos, széles, derékig erő abroncsú gép népszerű jármű Primorje hátsó részében. Nemcsak fegyverállvánnyal és tartalék gázkannatartóval látták el, de rögtönzött priccseket is szereltek bele, és telepakolták annyi élelemmel, amennyi négy embernek egy hétig elég. Fatüzeléses kályhával is rendelkezett, hogy a legénység a gépek teljes csődje esetén is életben maradhasson, akárhol járjanak is éppen a vadonban.

Miután áthaladtak a rendőrségi ellenőrzőpontra a város szélén, a *Tigrisek* elmentek egy földútig, ami keletnek vezetett a Bikin, eme széles és kanyargós folyó mentén, mely átszeli Primorje északi részének legelszigeteltebb vidékeit. A jóval fagypontra alatti hőmérséklet és a mély hó lassította a nehéz teherautó haladását, így aztán a férfiaknak, akiknek mindegyike tapasztalt vadász és kiszolgált katona volt, jó pár óra állt a rendelkezésükre, hogy átgondolják és megbeszéljék, mi várhat rájuk. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy eddigi tapasztalataik nem készítették fel őket arra, amit ott találnak.

Primorje, amit Tengermelléki határterületnek is neveznek, akkora, mint Washington állam az USA-ban, és Oroszország délkeleti sarkában bújjik meg a Japán-tengernél. A sűrű erdővel borított hegyes vidéken az Appalache erdeinek klausztrofóbiája keveredik a Yukon határvidék keménységével. Itt csak a legelemibb iparról beszélhetünk: a fakitermelés, bányászat, halászat és vadászat eleve

küzdelmes létét tovább nehezítik az alacsony bérek, a korrupst hivatalnokok, a viruló feketepiac – valamint a világ legnagyobb nagymacskaí.

A peresztrojka és az orosz–kínai határ újrainvitása számos negatívummal járt; ezek egyike a tigris-orvvadászat fellendülése. Ahogy az 1990-es években szétesett a gazdaság, és elhatalmasodott a munkanélküliség, orvvadászok, üzletemberek és hétköznapi polgárok egyaránt magukénak tekintették az erdő gazdagságát, annak minden formájában. Mivel olyan értékesek és ritkák, a tigrisek különösen kedvelt célpontot jelentettek: szerveik, vérük és csontjuk igen keresett, a hagyományos kínai gyógyászatban való felhasználásuk révén. Egyesek úgy vélik, a tigrisbajusz golyóállóvá tesz, vagy hogy porrá őrölt csontja csillapítja a fájdalmat. Mások azt hiszik, hogy péniszétől férfiasabbak lesznek, és Tokiótól Moszkváig rengetegen fizetnek dollárezekeket a bőréért.

1992 és 1994 között körülbelül száz tigris, az ország vadpopulációjának durván negyedét leölték. Nagy részük Kínába került. Nemzetközi állatvédő szervezetek segítségével (és nyomására) a terület kormányzata létrehozta a Tigrisfelügyeletet abban a reményben, hogy valamelyest visszaállítja a törvényt és a rendet Primorje erdeiben. A fegyverekkel, kamerákkal és széles körű rendőri hatókörrrel felruházott csapatok feladata lett az orvvadászok elfogása, valamint a tigrisek és emberek között egyre szaporodó konfliktusok megoldása.

A Tigrisfelügyelet mandátuma sok tekintetben emlékeztet a kábítószeres nyomozókéra, és a kockázat is hasonló: óriási pénzek cserélnek gazdát, a szereplők pedig gyakran elkeseredett és veszélyes egyének. A tigriseket, a drogokhoz hasonlóan, grammra és kilóra árulják, értékük a termék és az eladó kifinomultságával együtt nő. Vannak persze fontos különbségek is: a tigris akár három mázsát is nyomhat; kétmillió éve vadászik nagyprédára, köztük emberre; és van emlékezete. Emiatt a tigris éppoly veszélyes lehet arra, aki meg akarja védeni, mint arra, aki hasznot akar belőle húzni.

Jurij Trus Tigrisfelügyelet csoportja az 1990-es évek közepén a Bikin-folyó körül tevékenykedett. Télen teherautóval is rá lehet hajtani a folyóra, de nyáron lomha mocsárrá változik. A völgyében élő munkanélküli emberek számára a folyó és az erdő törvénye sokkal relevánsabb, mint a helyi kormányzaté. Noha a legtöbb itt lakó a puszta életben maradás érdekében kényszerül orvvadászatra, vannak köztük olyanok, akik pénzért csinálják.

1997-ben a Tigrisfelügyelet csupán három éve létezett; az orosz gazdaság akkori helyzetét tekintve tagjai örülhettek, hogy van munkájuk, főleg mert külföldi állatvédő csoportok dollárban fizették őket. Havi négyszáz dollár akkor irigylésre méltó keresetnek számított, igaz, sokat is vártak tőlük cserébe. Akár vadászok papírjait ellenőrizték rutinszerűen az erdőben, akár gyanús kocsikat üldöztek a kínai határ felé, vagy éppen rajtaütést szerveztek, a legtöbb ember, akivel a Tigrisfelügyeletnek dolga akadt, bizony fel volt fegyverezve. Ezekre a találkozásokra sokszor eldugott helyeken került sor, ahol erősítésre egyszerűen nem lehetett számítani, és sosem tudhatták előre, mivel találják szemben magukat.

A peresztrojkát követően Oroszországban lényegében minden eladó lett, és a katonai felszerelések is hatalmas mennyiségben tűntek el a helyi fegyverraktárákból. Az erdőt tarkító névtelen vadász-kunyhók elleni razziák során Trus az embereivel elkobozott már plasztik robbanóanyagot, TNT-t és páncélozott járműből rabolt 12 mm-es nehézgépfegyvert. Trus el nem tudta képzelni, mit lehet egy ekkora fegyverrel kezdeni az erdőben, de a robbanóanyagra volt magyarázat: tömegével ölték meg vele a halakat a patakokban, vagy medvéket robbantottak ki a barlangjukból. Az ázsiai piacot kevésbé izgatja a medvebőr vagy -tetem épsége, annál inkább a mancsái vagy a hólyagjái; az előbbi levesbe kerül, az utóbbi orvosi célra megy. Az 1990-es évek közepén Primorjében az élet embernek és állatnak egyaránt olcsó volt, a korrupció a kormányzat

minden szintjét áthatotta. Ezekben az években Trus rajtaütött magas rangú rendőrtiszteken és parlamenti képviselőkön, akik igazán veszélyes ellenfelek. Ő viszont erre a munkára termett: ő is tud veszélyes lenni.

Trus száznyolcvanhat centi magas, keze-lába hosszú, mellkasa széles. A szeme történetesen olyan színű, mint a tigrisszem féldrágakő, fekete gyűrűkkel az írisz körül, és ez a szem őszinte, megnyerő arcból néz ránk, nagy, lekonyuló szemöldök alól. Habár gyermekkorában gyenge és beteges volt, később tehetséges atlétává érett, akinek megjelenése tiszteletet parancsoló, hangja mély, és képes nyugodt maradni rendkívüli stresszhelyzetben is. Emellett rop-pant erős. Fiatal katonaként Kazahsztánban az 1970-es években Trus tucatnyi regionális kajakbajnokságot nyert, amikért megkapta a Sportnagymester rangot, s ez a megtiszteltetés lehetővé tette, hogy országos szinten versenyezzen. Komoly vállalkozás volt: nem csak bolgárokkal és keletnémetekkel versenyzett. – Az SZSZKSZ katonaságának becsületét védtem – magyarázta. A negyvenes évei közepén, amikor csatlakozott a Tigrisfelügyelethez, Trus három egymást követő évben területi súlyemelő-bajnokságot nyert. Az általa művelt súlyemelést nem látni az olimpián; inkább úgy fest, mint amit a napóleoni háborúk idején találtak ki unatkozó tüzérek. A lényege, hogy fel kell emelni a kettlebellt – ami lényegében egy füllel ellátott jókora ágyúgolyó – a földről, és a fej fölé nyomni minél többször, előbb az egyik, majd a másik kézzel. A kettlebell orosz találmány, évszázadok óta létezik, és egyértelműen az alacsony, köpcös embereknek kedvez, így aztán meglepő, hogy egy olyan karcsú férfi, mint Trus, az emelő elvét megcáfolva, látható könnyedséggel emeli fel ezt a harmincöt kilós vasgolyót.

Trus először az apjától tanult löni, majd később a hadseregben. Tanult még karatézni, aikidózni és késsel bánni; ezekben nyúlánk testalkata előnyére válik, mert hosszú karja miatt szinte lehetetlen a közelébe férkőzni. Olyan tehetséges a kézitusában, hogy a katonai rendészet felvette oktatónak. Trus testi ereje intenzív, sokszor alig

leplezett. Megcsipdes, átölel, vállon vereget, de ezek a játékos – és uraló – kezek egyben alig álcázott fegyverek. Öklei bokszerek, ha kell, téglát tör velük. Ahogy bemutatja a lefogást vagy a képzeletbeli ütést, az ember úgy érzi, teste éhezik a lehetőségre, hogy élesben is kipróbálja. Az egyik rossz útra tért kollégájáról, akit évekig próbált tetten érni, Trus kijelentette: – Nagyon jól tudja, hogy képes vagyok pusztá kézzel lefejezni. – Minden cselekedetéből süt a feszültség, ami a kedves, játékos szomszéd, barát, férj és az alfahím, a gondolkodás nélkül lecsapó vadonzsaru között dúl. Trus az utóbbi helyzetben él igazán.

Trus és emberei minél mélyebbre hatoltak az erdőbe, az út annál nehezebben járható. Verhnyij Pereval után áthajtanak a havas Jaszenovje falun, a Szobolonjéhoz hasonló nagyságú és múltú fakitermelő közösségen. Itt felvettek egy fiatal rendőrt, Bust, bár az ő jelenléte inkább csak formalitás. A tigristámadás kívül esik a hatáskörén; viszont, ha van holttest, azt látnia kell. Bussal a fedélzeten dőcögtek tovább a folyón felfelé.

Már délutánra járt, mire elérték Szobolonjét, ezt a festetlen rönkházakból álló elszegényedett falut, ami első látásra szinte kihaltnak tűnt. A kormány mögött ülő Gorborkov itt lehajtott a főútról, már ha az annak nevezhető, be az erdőbe egy csapáson, amin csak egy jármű fért el. A hét elején megint több centi hó hullott. Menet közben Trus az út szélét pásztázta friss nyomok után. Nyolcvan kilométerre járhattak a legközelebbi aszfaltúttól, és csak alig pár kilométernyire hagyták még el Szobolonjét, amikor átvágtak egy széles, valószínűtlen helyen futó, kavicsos országúton. Ezt az utat még a szovjet időkben készítették Primorje egyetlen észak–déli átmenő-útjának alternatívájaként, amely az Usszuri folyót követi északnak Habarovszkba (ugyanazt az útvonalat, amit a transzszibériai vasút). Noha mindenféle járművet lát, közte transzkontinentális teherautókat is, az Usszuri utat alig-alig tartják karban, és nem szélesebb egy

városi utcánál; ráadásul még kínai támadásoknak is ki volt téve. Ezt az új országotat viszont, noha biztonságosabb, szélesebb és nyílgyegetes lenne, nem fejezték be, így lényegében a semmibe vezet a semmi közepén. Ma egyedül a fakitermelőknek, orvvadászoknak és csempészeknek hasznos, és tulajdonképpen ők az egyetlenek erre felé, akik megengedhetik maguknak, hogy gépjárművet tartsanak. Néha azonban tigrisek is használják az országotat.

A téli erdőben minden ösvény, akarva-akaratlan, egy udvarias gesztus. Sok energiát igényel csapást törni a hóban, főleg amikor fagyott vagy mély, így aki elől megy, legyen állat, ember vagy gép, értékes szolgálatot tesz az utána jövőknek. Mivel az energia – azaz étel – télen igencsak drága, az efféle munkamegtakarító ajándékot ritkán utasítják vissza. Ha a gyalogösvény, fakitermelő út, befagyott folyó – vagy országút – nagyjából a kívánt irányba tart, más erdei szerzetek is használni fogják, attól függetlenül, ki csinálta. Az utak ekképpen tölcsérhatást gyakorolnak a körülöttük élőkre, ami furcsa találkozásokat eredményezhet.

A fakitermelő út utolsó négy-öt kilométere olyan gyötrelmes és veszélyes volt, hogy még egy veterán orosz sofőr is felkiált részhangok és pörgő *r*-ek özönében: *Párizs – Dakar! Camel Trophy!* Az út keletnek tartott a hömpölygő erdőn át, a patakokon átvezető hidakat az útra merőlegesen felstószolt rönkök jelentették. Egy privát favágó tábortól két kilométernyire Gorbucukov rákanyarodott egy jelzetlen útra, és északnak fordult. Pár perc elteltével lefékezett egy tisztáson, melynek túloldalán egy kunyhó állt.

A kunyhó Vladimir Markov tulajdonát képezte, aki Szobolonjéba való volt, és leginkább a méheiről ismerték. A kezdetleges épület magában állt egy szelíd, déli lejtő tetején, körülötte sűrű bükk, fenyő és égerfa erdő. A magányos, ám szép hely vonzerejét más körülmények között Trus méltányolta volna. Ám most nem volt erre idő; délután háromra járt, a nap már süllyedt délnyugaton, egy vonalba ért a fák tetejével. A kurta nappal derűs óráinak kevéske melege hamar elszáll.

A bajt először a varjak jelezték. A vetési varjak úgy követik a tigrist, ahogy a sirályok a halászhajót: a biztos győzteshez csapódva energiát takarítanak meg, és az élelem esélye a „ha” helyett „mikor”-ra nő. Amint Trus és az emberei kiszálltak a Kungból, egyből meghallották a varjak rekedt káromgását kicsivel nyugatra a bekötőúttól. Trus látta, ahogy sötét tollfelhő kavargó és villog a fák fölött, és még ha nem is figyelmeztetik előre, ez elárult volna mindent, amit tudnia kellett: egy nagy testű valami meghalt vagy haldoklik, és őrzik.

Markov kunyhója előtt állt egy nehéz teherautó, ami Markov barátjái és méhésztársáié, Danila Zajcev volt, egy tartózkodó, szorgalmas férfié, aki a negyvenes évei elején járt. Zajcev ügyes szereplő hírében állt, és a teherautója, egy kiszuperált katonai jármű, a Szobolonjében még működő kevés jármű közé tartozott. Zajcevvvel jött Szása Dvornyik és Andrej Onofrejcsuk, mindkettő harmincas, családos ember, akik gyakran vadásztak-halásztak Markovval. Megviselt ábrázatukból nyilvánvaló volt, hogy nemigen aludtak az éjjel.

A nyomok sűrűségéből ítélve nagy élet folyhatott a kunyhó körül. Számos különböző faj képviseltette magát, nyomaik egymást fedték, ezért eleinte nehéz volt megkülönböztetni őket. Trus úgy látott hozzá ehhez az információgubanchoz, akár egy detektív: van itt valahol egy kezdet és egy vég, és valahol van egy indíték, talán több is. A lejtőn lefelé, már közelebb az úthoz két nyompár különösen felkeltette a figyelmét. Az egyik északnak tartott az út mentén sétatempóban, a másik a kunyhótól délnek. Egyenesen egymás felé tartottak, akárha szándékosan találkoztak volna egy megbeszélte randevúra. A délnek tartó nyomok voltak érdekesek, nemcsak mert egy tigristől származtak, hanem mert a nyomok között nagy – jó háromméteres – hézagok tátongtak. Ahol találkoztak, az északi nyomok eltűntek, mintha az, akihez tartoztak, egyszerűen megszűnt volna létezni. Itt az óriási mancsnyomok nyugat felé tértek, keresztben átvágva a bekötőúton. A szabályos térköz járásra utalt; bevezettek az erdőbe, egyenesen a varjak felé.

A Trusnál lévő videokamera kínos pontossággal, pironkodás nélkül rögzítette a látványt. Az ember csak visszatekintve döbben meg azon, hogy a férfi keze és hangja milyen biztos, amint lefilmezi a helyszínt, és menet közben mindent hangosan leír: a rozoga kunyhót és a bozótos tisztást, amin áll; a támadópályát és a találkozási pontot, majd a szörnyű bizonyítékok hosszú csapását. A kamera meg sem rezzenve pásztáz végig a rózsaszín, letaposott havon, egy kutya hátsó lábán, fél pár kesztyűn, majd a véres kabátkézelőn, mielőtt megáll egy csupaszföldfoltnál száz méterre az erdőben. Ekkor a mikrofon hirtelen elnyomott öklendezést rögzít. Mintha Grendel sárkány barlangjába lépett volna be.

A hőmérséklet már mínusz harminc fokig zuhant és tovább esik, ám a hó itt teljesen elolvadt. A sötét kör közepén, mint egy áldozati felajánlás, egy kar nélküli kéz és egy arc nélküli fej hever. A közelben egy hosszú csont, valószínűleg combcsont, amit vértelen fehérre rágtak. Mögötte a csapás továbbmegy az erdő mélyébe. Trus követi, a kamera keresőjébe hunyorogva, csapata és Markov barátai szorosan mögötte haladnak. Nem hallatszik más hang, csak a Trus csizmája alatt ropogó hó és a kutyája távoli ugatása. A hét férfi döb-benten hallgat. Nincs könny; nincs káromkodás.

Trus vadászkutyája, egy kis lajka odább, az ösvényen egyre éle-sebben, izgatottabban ugat. Orrát csiklandozza a vér szaga és a tigris pézsmaillata, és egyedül ő fejezi ki legmélyebb félelmét: a tigris ott van, valahol elől. Az emberek levették vállukról a fegyverüket, fedezik filmező főnöküket. Egy másik megolvadt részhez érnek, ez nagy és ovális. Itt, a lehullt gallyak és száraz levelek között van mindaz, ami Vladimir Iljics Markovból maradt. Első pillantásra egy halom mosott ruhának tűnik, amíg meg nem látják a csizmákat, tetejükön a kimeredő törött csont fényes végével, és a széttépett inget, az egyik ujjában még ott lapuló kézzel.

Trus még sosem látta egyetlen embertársát sem ennyire alaposan, borzalmasan szétcincálva, és filmezés közben elméje a jelenet szélére szökik, menedéket keresve a félreeső részletekben. Megdőbentette

a férfi szegénysége, az, hogy egy vékony gumicsizmát viselt ilyen zord időben. eltűnődik a töltényövön – amiből három patron hiányzik –, és azon, hogy hol lehet a puska. Közben a kuttyája, Gitta előreszalad meg vissza, szőre feláll a nyakán, és figyelmeztetően ugat. A tigris a közelben jár, az embereknek láthatatlanul, de a kuttyának tapinthatóan, szinte elviselhetetlenül jelen van. A férfiak is éreznek valamit – valamit, ami nagyobb a saját félelmüknél, erre arra tekingetnek, nem tudják, hová is nézzenek. Annyira sokkolják őket az előttük heverő maradványok, hogy alig tudnak különbséget tenni a jelen iszonyata és a közelgő veszély között.

A kutya és a férfiak mozgásától eltekintve az erdő mozdulatlaná dermedt; még a varjak is visszavonultak, várják, hogy a birtokháborítók elkotródjanak. A jelek szerint a tigris is így tett. Ekkor egy hang: rövid, susogó kilégzés, mint amikor egy gyertyát fújunk el. De a kifújt levegő mennyisége valahogy más, és a mögötte rejlő erő is – nagyobb és mélyebb: ez nem emberhang. Ugyanebben a pillanatban talán tíz méterre egy alacsony fenyőág csúcsa magától ledobja hóterhét. A pelyhek leszitálnak az erdő talajára; a férfiakban bennakad a levegő, és ismét minden megdermed.

Jóval azelőttről, hogy a Kung motorjának zaja először behatolt az erdőbe, valamiféle beszélgetés zajlik ebben a magányos mélyedésben. Nem oroszul vagy kínaiul, mégis valamilyen nyelven, ami öregebb az erdőnél is. A varjak beszélnek, a tigris is beszél, és a férfiak is – az egyik folyékonyabban, mint a másik. Ez az egyetlen lélegzet a maga ékesszólásában halálos üzenetet tartalmaz. De mihez kezd az ember egy ilyen információval oly messze otthonától? Gitta megfeszíti a pszichikai pórázt, ami a gazdájához köti. Markov barátai, akik már így is lényük mélyéig megrendültek, közelebb húzódnak. A tigris legfrissebb üzenete nemcsak arra szolgál, hogy még jobban megrémíssze az embereket, hanem hogy még jobban elmélyítse a láthatatlan szakadékot köztük, vadorzók és fegyveresek között, mert előbbieket szabadsága és biztonsága most utóbbiakon múlik. Trus ismeri Markov barátait, mert korábban már elkapta őket

illegális fegyvertartáson és engedély nélküli vadászaton. Hármuk közül csak Zajcev fegyvere legális, de túl kicsi, hogy megállítson egy tigrist. A többiek az erdőben dugták el a fegyverüket, így még Trus kutyájánál is tehetetlenebbek.

Trus is fegyvertelen. A bekötőútnál volt némi vita, hogy ki kövesse a komor nyomokat, és elhangzottak olyan megjegyzések, hogy neki és embereinek nincs mersze hozzá. A tajgán a félelem nem bűn, a gyávaság viszont az, és Trus megfelelt a kihívásra: – *Pasli! – Menjünk!* – Markov egyik barátja (Szása Dvornyik, ha jól emlékszik) akkor azt javasolta, Trus csapata intézze a dolgot. Nekik különben sincs fegyverük, érvelt. Trus erre színvallásra kényszerítette, mondván, vegye csak elő az eldugott illegális fegyverét. – Nincs idő fegyvert elkobozni – tette hozzá. – Most az a fontos, hogy megvédjük magunkat. – Dvornyik mégis habozott, és Trus ekkor felajánlotta neki a saját fegyverét. Bátor tett volt több szinten is: nemcsak bizalmat és együttműködést feltételezett, de Trus félautomatája sokkal jobb fegyver volt Dvornyik ütött-kopott huzagolatlan puskájánál. Plusz rövidre zárta a vitát: nem volt mese, Dvornyik nem visszakozhatott hat ember szeme láttára. Zajcev és Onofrejszuk szintén e miatt a szégyen-, félelem- és hűségkeverék miatt volt kénytelen velük tartani. Ráadásul minél többen vannak, annál nagyobb az esélyük.

Dvornyik azonban rég szolgált már a seregben, a férfi fegyverét furcsán nehéznek érezte; Trus viszont éppen fegyvere megnyugtató súlyát hiányolta. A pisztolya még megvolt, de a tokban, és amúgy is szinte hatástalan egy tigris ellen. Csapattársaiban bízott, mivel rendkívül sebezhető helyzetbe hozta magát: elől ment ugyan, de kameratávolságban. Benne volt a drámában, mégsem részese annak, a rémes, szürreális valóságot a kamera keskeny, küklpsz-lencsésén keresztül látta. Mivel Zajcevre és Dvornyikra nem lehetett számítani, és Busnak csak pisztolya volt, a *Tigrisek* maradtak Trus egyedüli megbízható támaszai. Akinél volt fegyver, most elővette, de a sűrű erdőben alig lehetett látni. Ha a tigris támad, a végén még

egymást lövik le. Így egyelőre nem tüzeltek, tekintetük a magányos, csupasz ág körül cikázott, várva, honnét jön a következő jel.

A kamera mögött Trus nyugodt maradt: – Tisztán látjuk a tigris nyomait, elvezetnek a maradványoktól – folytatta a monoton, hivatalos kommentárt, miközben Gitta megállás nélkül ugatott, lecövekelve, düllelt szemmel. – ...a kutya egyértelműen jelzi, hogy a tigris arra ment.

Elöl tisztán látszottak a tigris nyomai a hóban, éles kontrasztot jelentettek a bennük meggyűlő árnyékok. Az állat észak felé tartott, magasabb részre, amit minden macska kedvel. – A tigris nem lehet messze – közölte Trus a jövő nézőivel –, olyan negyven méterre. – A hó nem volt mély, és ilyen körülmények között a tigris négy másodperc alatt meg tudja tenni ezt a távolságot. Ezért választotta ezt a pillanatot Trus, hogy kikapcsolja a kamerát, elkérje fegyverét, és visszatérjen a valós időbe. Csakhogy ezzel nehéz döntés elé került.

Hivatásos minőségében, mint a Tigrisfelügyelet vezető nyomozója, Trus a dzsungel törvénye és az állam törvénye közti közvetítő volt; az egyik ösztönös és gyakran spontán, a másik aprólékos és mindig nehézkes. Természeténél fogva a kettő összeegyeztethetetlen. A terepen általában nem tudott kapcsolatba lépni a feletteseivel, sőt senki mással sem; az adó-vevője korlátozott hatósugarú volt (már amikor működött), így csapattársaival csak magukra hagyatkozhattak. Ennélfogva a munkája sok szubjektív ítéletet igényelt, és most is ilyen következett: a tigris vörös könyves faj – Oroszországban védett –, ölési engedélyt Moszkvából kell kérni. Trusnak még nem volt meg az engedélye, és szombat lévén Moszkva akár a Holdon is lehetett volna, nekik pedig itt és most kellett véget vetni ennek.

Úgy döntött, utánaerednek. Eredetileg nem ez volt a terv; egy támadás kivizsgálására küldték, nem tigrisvadászatra. Ráadásul a csapata egy ember híján volt, erősen esteledett, és Markov barátai is kockázatot jelentettek, hiszen még mindig sokkos állapotban voltak. Ami azt illeti, Trus maga is. De ebben a pillanatban a

kettő között hezitált: a tigris és tettének szörnyű bizonyítéka között. A kettő sosem lesz többé ilyen közel. Intett Lazurenkónak, hogy kövesse, és elindult a nyomon, tudva, hogy minden lépéssel beljebb kerül a tigris kényelmi zónájába.

2

– *Oroszországból jön? – kérdezi tőlem.*

– *Onnan.*

– *Sosem voltam ott.*

ANTON CSEHOV: SZIBÉRIA

Ha Oroszország az, aminek hisszük, akkor nem lehetnének ott tigrisek. Hiszen hogy maradhatna életben egy ennyire nehézkes, megrontott és hideg országban egy olyan lény, amihez a lopakodás, a kecsesség és a melegség képe társul? A legközelebbi dzsungel háromezer kilométerre van. Ezen és még más okból Oroszország sem mint Idea, sem mint Hely nem megfelelő leírásául szolgál a „szibériai tigris” hazájának, ami egyébként is téves elnevezés. Ezt az alfajt helyileg – és hivatalosan – amur tigrisként ismerik, és valójában Szibérián túl él. Oroszország ritkán lakott, alig látogatott és nem igen értett „túloldala” nem annyira határvidék, mint inkább hibahatár. Az emberek, akik osztoznak a helyen az amur tigrissel – akik félik, tisztelik, megtűrik és néha vadásszák –, azt mondanák nekünk, hogy tigrisük a Távolszelesten él, a tajgában¹, ami igaz is, de

---

¹ Szibéria kevert (lombos és tűlevelű) erdeit általában tajga néven emlegetik. Noha Primorje erdői jelentősen különböznek ettől, azok is ezen a néven ismertek.

ettől még nem rajzolódik ki előttünk koherens kép. A biológus talán azt mondaná, ez az állat a Kína, Észak-Korea és Japán-tenger határolta földrajzi területen él. Bár ez bizonyára fedi a valóságot, egy külföldi nemigen érti, mit is jelent ez tulajdonképpen, még ha megnézi is a térképet.

Sokáig az oroszok is nehezen értették meg. Amikor 1859 nyarán a vasúti és távírómérnök, Dmitrij Romanov megérkezett Primorje déli partjára az *Amerika* gőzhajón, megdöbbsent a látottakon:

A kikötők körüli térséget buja, szubtrópusi erdők borítják, tele-szőve liánokkal, ahol a tölgyfák kerülete egy százsén (hat láb). A gigantikus vegetációban vannak még más csodálatos példák. Láthattuk már őket a trópusi Amerikában. Milyen csodálatos jövője van ennek a helynek a történelem előtti erdőkkel és a világ legcsodásabb kikötőivel...! A legjobb kikötő neve találónan Vlagyivosztok („Urald a Keletet”), mert haditengerészetünk otthona lesz a Csendes-óceánon, egy hatalmas tengeri terület feletti orosz uralom első állomása – lelkesedett egy szentpétervári újságban.

A kínaiak *susaj*, azaz „erdőtenger” néven emlegették a vidéket. Egy hajó fedélzetéről szemlélve talán fenséges lehetett, de a földön súlyos áldozatokat szedett emberektől és állatoktól egyaránt. Ha az ember nem a sarkvidéki hideggel dacolt, vagy tigrisek miatt aggódott, akkor rovarok gyötörték elképzелhetetlen mennyiségben. Sir Henry Evan Murchison James, az angol Királyi Földrajzi Társaság tagja, akinek egyáltalán nem voltak idegenek a dzsungelék és az ízeltlábúak, megdöbbenésének adott hangot:

Számos fajta található, az egyik sárga-fekete csíkos, mint egy óriásméh, és olyan gyorsan átszúrja az öszvér kemény bőrét, hogy az felfoghatatlan. A szemem láttára történt, pár pillanat alatt, még a segítségére sem tudtunk sietni, és szerencsétlen állatból már

ömlött a vér... Lefekvéskor, a kora reggeli meneteléskor vagy étkezéskor füsttel burkoltuk be magunkat. Ha van olyan időszak, amikor nem éri meg élni, akkor azt mondanám, az a nyár Mandzsúria erdeiben – írta 1887-ben.

Nem egy szegény párát kötözték itt fához, hogy rovarharapások általi gyötrelmes halálra ítéljék. Bizony még Jurij Trus is használta ezt a módszert, hogy engedelmességre tanítsa a makacsabb vadászokat.

A valaha Külső-Mandzsúria részének tekintett Primorje, vagy Primorszkij kraj, Oroszország legdélekeletibb területe; itt található az amur tigris jelenlegi élőhelyének nagy része, ahol kétmillió ember is él. Az Oroszország tömegéből feltűnően kitüremkedő Primorje beékelődik Kína keleti felébe, akár egy karom vagy agyar, és politikailag a mai napig kényes a helyzete. A közelség és birtoklás közti feszültség megtestesülése maga a főváros, Vlagyivosztk, több mint félmillió ember otthona, csak kétnapi vonatút Pekingtől. Moszkvába ellenben egy hétig tart az út, bő 9000 kilométeren át a transzszibériai vasúton. Nincs még egy nagyváros, amely ilyen messze fekédné az ország fővárosától; még Ausztrália is közelebb van.

Nehéz kifejezni, hogy az orosz politikai, kulturális és gazdasági központok számára mennyire a horizonton túl fekszik ez a terület, de a becenév nemcsak egy embert jellemezhet találón, hanem egy helyet is. Sok szibériai úgy emlegeti Oroszország nyugati részét, hogy *matyerik* („szárazföld”), éppúgy, ahogy az alaszakaiak gondolnak mindarra, ami a 48. szélességi körtől délre van. Azonban Szibéria nagy része több ezer kilométerrel közelebb van a fővároshoz, mint az orosz Távol-Kelet. Ha a pusztaságot – mind földrajzi, mind kulturális távolságot – vesszük, a Tengermellék inkább olyan, mint az Egyesült Államoknak Hawaii. Így aztán az idelátogató igencsak kirí egy olyan földrajzi csomópontból, ahol Európa és

Észak-Amerika vonzereje gyenge, és nincsenek jellegzetes tájékozási pontok. Primorjéba nem sokan látogatnak el, és itt, Eurázsia csipkés keleti peremén az ember saját idegensége révén inkább érez rokonságot egy észak-koreai „vendégmunkással”, mint egy tévelygő német turistával.

Vlagyivosztok, a Tigrisfelügyelet központja, délebbre fekszik a francia Riviéránál, amit nehéz összeegyeztetni azzal a ténnyel, hogy az öblök itt ápriliséig be vannak fagyva. Régebben tigrisek járták a kikötő fölötti ék alakú dombokat, és az egyiket még mindig Tigris-dombnak nevezik; odalent található egy Tigris utca is. Kémény teleken névadóik még be-betévednek a külvárosba, kutyára vadászva; 1997-ben egyet le kellett löni, miután megtámadott több autót a reptér mellett. Ebben és sok másban Primorje küszöböt képez a civilizáció és a határvidék között. Ez a terület – és általában a Távol-Kelet – a saját külön szférájában létezik, valahol az első és a harmadik világ között. Becsületbeli és büszkeségbeli kérdés, hogy a vonatok tiszták és pontosan járnak, de az állomásra érve elképzelhető, hogy nincs vágány, a kinyitható lépcső megfagyott, az ember kénytelen kihajítani csomagját a sötétségbe, és utánaugrani.

Mivel az élet nagy részét itt egyfajta szeszélyes merevség irányítja – a szovjet bürokrácia maradványának és a szabadpiac káoszának keveréke –, a hivatali gépezettel való legkisebb találkozaskor is úgy érzi az ember, mintha örültek házába került volna. Az orosz Távol-Kelet a mai napig az a hely, ahová nem ért el sem a politikai korrektség, sem az ökológiai tudatosság szókinccse; a hazafiság pedig élénk és szenvedélyes. Vlagyivosztoknál távolabb már nem lehetne menni a néhai keleti fronttól úgy, hogy az ember még Oroszországban legyen, de az itteni tereket még mindig az elesett hősöknek állított monstrum emlékművek uralják, olyan örökméccsessel, melynek csak a neve időtlen. Ha az ember át akarja érezni, hogy a második világháború áldozatainak és hősiességének öröksége még mindig mennyire jelen van a közgondolkodásban, csak álljon meg a Szvetslanszkaján, a két bevásárlóutca egyikén, amik közrefogják a

kikötőt, ahol a Csendes-óceáni Flotta horgonyoz. Itt, egy huszonegyedik század eleji vasárnapon, több mint hatvan évvel azután, hogy a Vörös Hadsereg elfoglalta Berlint, azon nemzedék két unokája – mindkettő rózsás arcú, családos férfi, akik feleségükkel és kisgyerekekkel ebédelni mennek – oly heveséggel idézi fel a régi idők örökségét, amire kevés nyugati képes. Miután hangsúlyozzák Oroszország elengedhetetlen szerepét a nációk legyőzésében, és félresöprik a szövetségesek segítségének fontosságát, az egyik fiatalember azzal fejezi be: – Ha mellénk állsz, mi az orosz lelkünk egészével melletted leszünk. De ha ellenünk vagy (bök felénk az ujjával), orosz lelkünk összes erejével harcolni fogunk ellened. Még hozzá a végsőkig!

A beszélő ekkor társára néz, tekintetük szolidárisan összekapcsolódik; aztán nevetnek, ölelkeznek, és olyan erővel összekoccantják a fejüket, hogy halljuk a csontok reccsenését.

Primorjében az évszakok ugyanilyen erővel ütköznek össze: a tél hozhat hóvihart és bénító hideget, majd a nyár tájfunnal és monszunesővel áll bosszút; a térség csapadékának háromnegyede nyáron hull. A szélsőségek iránti hajlam valószínűtlen párokhoz vezet, és talán magyarázat arra, miért nincs kielégítő neve a térség sajátos ökoszisztémájának – amely megegyezik a tigrisek pánhemiszférájának északi határaival. Azzal is lehetne érvelni, hogy ez a térség nem is térség, hanem keresztút: az őshonos technológiák közül, amiket alapvetően észak-amerikainak tartanak – típik, totemoszlopok, íjak és nyilak, bükkfakéreg kenuk, kutyaszánok és kajak stílusú evezők –, sok itt bukkant fel először.

Primorje emellett négy határozottan elkülönülő biorégió találkozási pontja. Mint messziről idevetődött embermegfelelők, a szibériai tajga, a mongóliai sztyeppe, a koreai és mandzsúriai szubtrópus, valamint a messzi észak erdőjének növényei és állatai mind ide konvergálnak, saját növekedési zónáik határait kitolva partvonal, hegyvidék, síkság és erdő közé. Így aztán a botanikusok próbálkozásai a terület besorolására igencsak zengzetes neveket

eredményeztek: „A keleti-ázsiai régió Mandzsúria és Szahalin–Hokkaidó provinciája” az egyik; „Az Északi Félgömb Transzbajkál régiója” egy másik.

Egy alternatív javaslat: Északi Dzsungel.

Oximoronnak hangzik, pedig magában foglalja ennek a távoli és keskeny peremvidéknek a kevert jellegét, ahol a szubarktikus égvövi állatok éltek együtt szubtrópusiakkal már az utolsó jégkorszak előtt is. Szilárd bizonyítékok utalnak arra, hogy ez a térség menedékhely volt. Egyike az utolsó jégkorszakban jégmentesen maradt, Csendes-óceán körüli számos térségnek, ami talán segíthet megmagyarázni egy olyan ökoszisztéma jelenlétét, amely sehol máshol nem létezik. Itt a farkasok és rénszarvasok élnek együtt kanalas gémekekkel és mérges kígyókkal, és tíz-tizenkét kilós eurázsiai keselyű verseng a tetemekért a kardcsőrű dzsungelvarjúval. Bükkfa, lucfenyő és erdei fenyő nő egy völgyben vadkivivel, óriáslótusszal és húszméteres akácával, míg az ehető magot termő fenyőket vadszőlő és magnóliaindák futják be. Utóbbiak táplálékot és menedéket jelentenek a vaddisznócsordáknak, valamint pézsmaszarvasoknak, amelyek tízcentis agyarukkal úgy néznek ki, mint az evolúció egy félbehagyott kísérlete. Sehol máshol nem iszik egy folyóból rozsomák, barnamedve vagy jávorszarvas a leopárddal, egy olyan vízgyűjtőmedencében, ahol paratölgy és bambusz mellett áll egy-egy magányos tiszafa, amely régebbi az ortodox egyháznál. Mindeközben egy himalájai feketemedve rozoga fészket épít a törékenynek látszó vadmeggyfán, ópiummák bólogat a napon, és ginzeng őrzi titkát a foltos árnyékban.

A terület egy sziget érzetét kelti, és szinte lehetne is így jellemezni, mivel két nagy folyó választja el Ázsiától – az Usszuri és az Amur –, valamint a Hanka-tó, a Távols-Kelet legnagyobb tava. Az Amur, amiről a helyi tigris kapta a nevét, Északkelet-Ázsia anyafolyója; kínai neve Hejlungcsiang, azaz Fekete Sárkány. Két forrásból ered Mongóliában, majdnem négyezer-ötyszáz kilométert utazik, mire kijut a Tatár-szorosba a Szahalin-szigettel szemben. Ázsia

harmadik leghosszabb folyója, és a leghosszabb gát nélküli folyó a világon. Önmagában is egy ökoszisztéma, több tucat madárfaj és több mint 130 féle halfaj otthona. A folyó fenekén tokhal – néme-lyik alligátor nagyságú – lakozik gyöngyérlelő, édesvízi osztrigával és taimennel, a lazac óriási rokonával, amit valaha szigonnyal vadásztak bükkfakéreg kenukból.

Primorje flórájának és faunájának bizarr egyvelege azt a benyo-mást kelti az emberben, hogy Noé bárkája nemrég futott partra, és sok utasa ahelyett, hogy megkereste volna kijelölt helyét a planétán, egyszerűen itt maradt, köztük olyanok is, akiknek létezéséről sejtelmünk sem volt. Ezen a víztől övezett földdarabon olyan osztályo-zatlan fajok élnek, mint a nyestkutya vagy a bizarr trópusi dól, más néven ázsiai vadkutya, ami falkában vadászik, és a hagyományos prédája mellett állítólag emberre és tigrisre is támadt már. Itt ta-lálható a vöröslábú íbisz, a berki paradicsom-légyvadász és a papa-gájszerű nádi szutóra, valamint ötféle sas, kilenc denevérfaj és több mint negyven páfrány. Tavasszal valószínűtlen lepkék és pillangók – mint az Artemis emperor, az Exclusive underwing és a még nem tanulmányozott Pseudopsychic – kelnek ki és verdesnek sziporkáz-va az utak mentén. Tél közepén fordított színmintájú, óriási kati-cabogarak másznak a falusi konyhák falán, akár az élő tapéták. Ez az Északi Dzsungel (jobb név híján) páratlan a Földön, és a legna-gyobb biodiverzitást vonultatja fel Oroszországban, a világ legna-gyobb országában. Az amur tigris efölött a szürreális sereglet fölött uralkodik.

A tigrisek fennmaradt hat alfajából az amur az egyetlen, amely sark-vidéki körülmények között él. Nemcsak a koponyája nagyobb, mint a többi alfajé, de több zsírt és vastagabb irhát is hord, s ez olyan ormótlan, primitív külsőt kölcsönöz neki, ami szembeötlőn meg-különbözteti karcsúbb trópusi rokonaitól. A sűrű sörényű fej lehet olyan széles is, mint az ember mellkasa és válla, télen a lábnyomai

leírására kalapokat és fedőket használnak mércének. Ahogy a *Mammals of the Soviet Union (A Szovjetunió emlősei)* lexikon fogalmaz: *A tigris általános megjelenése hatalmas testi erőt, csendes magabiztosságot sugall, amihez súlyos kecsesség társul.* De az ember ennyi erővel ezt is mondhatná: ezt kapod, ha pároztatod egy macska ruganyosságát és étvágyát egy ipari hűtőláda tömegével.

Hogy megfelelően méltányolni tudjunk egy ilyen állatot, az elején kell kezdeni: vegyük egy pitbull groteszkül izmos fejét, majd képzeljük el, hogy nézne ki, ha negyed tonnát nyomna. Adjunk hozzá ujjnyi agyarakat, valamint az ezeket támogató éles fogsort, amely képes átharapni a legkeményebb csontot is. Aztán vegyük a karmokat: a húskampó és a tör hibridje, aminek külső íve tíz centi hosszú is lehet, ami a Velociraptor karmához mérhető. Na most, képzeljük el ehhez a testet: orrától a farkáig száznyolcvan centi vagy még több, egy méter magas a lapockájánál. Végül díszítsük ki a vadállatot az ősi kalligráfiával: fekete ecsetvonások a sárgásbarna és krémszín mezőn, majd álmélkodjunk, hogy együtt létezhetünk ezzel a különös teremtménnyel. (A tigris szó szerint tetovált: ha leborotválnánk, a csíkjai akkor is láthatóak lennének, mivel a bőre is csíkos.) Képes kilométereket úszni, nálánál többször nagyobb állatokot megölni, és brutális erejével akár ötszáz kilós tetemet is bevonszolni ötven-száz méterre az erdőbe, mielőtt elfogyasztja.

Párját vagy kicsinyét orrának finom dörzsölésével üdvözli, de a prédája először a mancsával ismerkedik meg. A tigris mellső mancsa különbözik a hátsótól: a mellső nagyobb, és öt karom van rajta szinte emberkézszerű elrendezésben, míg a hátsón csak négy. Mellső mancsa a járás, futás és mászás mellett buzogányként is szolgál, amivel agyonüti a prédáját. Emellett viszont olyan szelíd és ügyes, hogy párnás mancsával el tud kapni egy legyet és sértetlenül elengedni. A tigris többnyire hátulról vagy oldalról támad, ami a meglepetés erejével jár, de harcolni szemtől szemben harcol, gyakran hátsó lábára felágaskodva. Ilyenkor, ahogy füle a fejére lapul, a harcoló tigris megdöbbenően emlékeztet egy küzdő emberre, különösen

egy nehézsúlyú bokszolóra. Meglepően finom hátsó lába karcsú „csípőbe és derékba” fut, az pedig drámaian kiszélesedő mellkasba, masszív „karokkal”, amelyek ütés és hárítás közben ugyanúgy feszülnek, mint a miénk.

A farkas vagy medve karmától eltérően, ami elsősorban tapadásra és ásásra szolgál, a macskakarom vége tühegyes, és belső fele egy részén éle is van. A kígyófog kivételével ez áll a legközelebb egy sebészi eszközhöz a természetben. A mellső mancs karma kinyomva pengévé válik, mely az áldozatot nem megvágja, hanem szinte megnyúzza. De ez szinte mellékes a mellső mancs fő funkciójához képest, nevezetesen, hogy szinte lerázhatatlanul beleakad a prédállat húsába. Ha a karmot rendszeren belemélyeszi, a tigris szó szerint meglovagolhatja az áldozatát.

A légitámadás utolsó nanoszekundumaiban a tigris farka megmerevedik, s úgy egyensúlyozza és stabilizálja teste hátsó felét, akár a fark a repülőgépet. Közben a két mellső mancs az agyarakkal hárompontos fogóeszközt alkot, mintha a karmok egy pillanatra az állkapocs kiterjedései lennének. Így együtt olyan egy négyzetméteres területet fognak be, egy sokkal nagyobb – édesvízi krokodil vagy Allosaurus nagyságrendű – állat szájának megfelelő harapókapacitással. A karmok és az állkapocs összjátéka a feladatnak megfelelően változik, gördülékeny, egymást kiegészítő munkájukat szinte kosárlabdacsapatként tudjuk elképzelni: az állkapocs a center, a sztár, ami körül az akció forog; a mellső mancsok a csatárok, előreküzdik magukat, lökdösődnek, míg a kisebb, hátsó mancsok, melyek előkészítik a támadást, majd szélről asszisztálnak, a védők. A hátsó láb biztosítja az erőt a támadougráshoz vagy az üldözéshez, de elrugaszkodva stabilizátor lesz, támogatja a fontosabb játékosokat. Ha a préda a földre kerül, a támadófegyverek a legfinomabb szikékké és kampókká alakulnak, amikkel szervről szervre ki lehet belezni egy állatot.

Mindezek miatt nincs olyan állat a tajgán, ami a tigrisnek elérhetetlen; tetszése szerint oszthat halált. Az amur tigris megeszik

mindent a lazactól és kacsától a felnőtt barnamedvéig. Primorjében kevés a farkas, nem azért, mert nem megfelelő nekik a környezet, hanem mert a tigrisek őket is felfalják. Az amur tigris, mondhatjuk, sztálinista módon áll hozzá a konkurenciához. Rendkívül sokszínű ragadozó, képes életben maradni mínusz negyven és plusz negyven Celsius-fok között, és szinte minden környezetet előnyére használ. Noha jellegzetesen erdőlakó, vadászhat tengerparton is, ahol a ködöt kihasználva lopakodik, és bekergeti a prédát a vízbe, mielőtt megöli. Megfigyeltek egy fiatal hímet, ami kizárólag kikötői fókákon élt, a tetemüket farönkökként felstószolva jövőbeni fogyasztásra.

A legtöbb macskától eltérően a tigris ügyes, sőt lelkes úszó, a Bikin folyón vannak vadászok és halászok, akiknek csónakján tigriskarmok nyomát látni. Sok találkozás mintha mítoszból vagy regényből származna, még azok is, amiket tudósok figyeltek meg és rögzítettek videóra. Az efféle incidensek és az azt követő beszámolók az évezredek során kitörölhetetlenül az ember tudatába vésték a tigrist. A tigris útítársunk az evolúciós utazáson, ebben az értelemben egyenrangú velünk. Ázsiában nincs az emberi emlékezetnek olyan szeglete, amelyben – valahol – ne ólálkodna tigris. Így aztán ez az állat a helyiek és újonnan érkezettek kollektív képzeletében egyaránt élénken él.

Minden főbb ökoszisztémában, amit a természet szült, kifejlesztett egy kivételesen félelmetes ragadozót, hogy uralja azt. Primorjében ennek a kreatív ösztönnek a legutóbbi, leghalásosabb kifejeződése az amur tigris. Primorje őslakói – udegék, nanájok, orocsok – mindig is értették és elismerték a tigris felsőbbiségét, sőt néhány klán a tigrist a közvetlen ősének titulálta, egyrészt, hogy kibékítse, másrészt, hogy osztozzon erejében. Itt nincs rituális tigrisáldozat (mint ahogy van medveáldozat), de számos történet kering arról, hogy tigrisek emberi feleséget – és férjet – vettek maguknak,

és hogy megöltek olyan embereket, akik dacolni merészeltek velük. A tigris, mint azt a bennszülöttek tudják, minden hájjal megkent vadász és a tajga vitathatatlan ura, képes tetszés szerint alakot váltani vagy eltűnni. Szentélyeket emeltek a tigriseknek, és néhány ilyen máig megmaradt; a vadászok fegyverüket letéve megbocsátásért imádkoznak, ha egy az útjukba akad. A helyi népesség kicsi és felhígult, ugyanolyan importált betegségek és csapások sújtják, mint észak-amerikai rokonaikat. Ennek ellenére sok veterán orosz vadász udegéktől és nanájoktól tanulta, amit a tajgáról tud, ahogy a híres orosz felfedező és író, Vlagyimir Arszenyev is Derszu Uzalától, a nanáj vadásztól és prémvadásztól, kinek öröksége a mai napig elevenen él.

Vlagyimir Arszenyev egy törvényen kívüli korábbi jobbágy gyermeke volt, aki annyit tett Primorjéért, amennyit Lewis, Clark és James Fenimore Cooper együtt az amerikai vadnyugatért. Arszenyev 1872-ben született Szentpétervárott, önként jelentkezett a cár hadseregébe tizennyolc évesen, majd katonatiszt lett, útonálló vadász és etnográfus. 1900 – amikor Lengyelországból a Távol-Keletre küldték – és halála, 1930 között kilenc fontos expedíciót vezetett, melyek során felderítette és feltérképezte Primorje nagy részét, valamint a Parancsnok-szigeteket és a Kamcsatka-félszigetet. A küldetések valós célja az volt, hogy megbecsülje a térség sebezhetőségét egy esetleges japán támadás esetén. Élete és utazásai során Arszenyev buzgón érdeklődött a helyi kultúrák iránt, gondos feljegyzéseket vezetett flóráról, faunáról és emberekről. Eközben sikerült kialakítani egy irodalmi stílust, amely ötvözte a tudományos leírást és a kalandregényt az árnyalt jellemzéssel és lefegyverző őszinteséggel.²

---

² Arszenyev beszámolója a Derszu Uzalával történt kalandjairól számos orosz író ama hajlamát mutatja, hogy a tényeket ne merev információegységekként kezeljék, hanem alakítható elemekként, amit a szerző a tetszése szerint rendezgethet, részletezhet vagy akár bővíthet. Ennek bizonyítékát meglelni az ország tényirodalmában és zszurnalisztikájában. Gyakorlati szinten a tények ellenőrzését

Hónapokig tartó utazásai során Arszenyev találkozott vadállatokkal, kínai útonállókkal, tájfunokkal, hóviharokkal, éhséggel és falánk rovarok rajaival. Kiszámú kozák katona és szibériai puskás kíséretében szállt szembe velük, különböző helyi vadászok vezetésével. A vezetők révén maradtak életben, és volt köztük egy, akit különösen megszeretett, nem apaként, hanem bölcs és szelíd védelmezőként. *Most már semmitől sem félttem* – írta halhatatlan klasszikusában, a *Derszu Uzalában*. – *Nem félttem sem a hungbuzoktól, sem a vadállatoktól, sem a mély hótól, sem az áradásoktól. Velem volt Derszu.*

Derszu Uzala magányos, idős nanáj vadász volt; a családját himlő vitte el, és a világa – folyamatosan gyengülő – szeme láttára esett szét. Derszu és Arszenyev megértette, hogy az ősi dzsungel, ami- ben kalandoznak, gyors és visszavonhatatlan átalakuláson esik át. A transzszibériai vasút usszuri része éppen elkészült, s olyan mértékű bevándorlást és iparosodást hozott magával, amelyet a térség még sosem látott. Amikor Derszu szeme megromlott, Arszenyev hazavitte a feleségéhez és lányához Habarovszkba, a szomszéd térség fővárosába. De a dobozélet nem illett Derszuhoz: *Az a tény, hogy a városban tilos lövöldözni, kellemetlen meglepetés volt számára* – írta Arszenyev. Később letartóztatták, mert kivágott egy fát az egyik helyi parkban. *Megértette, hogy a városban nem élhet kedve szerint, hanem úgy kell élnie, ahogy mások akarják, mindenfelől idegenek vették körül és feszélyezték.* Nem kellett sok idő hozzá, és Derszu visszatért az erdőbe, nem vitt mást magával, csak az egyre megbízhatatlanabb

---

és a források dokumentációját sokkal kevésbé veszik mereven Oroszországban, mint sok nyugati országban. Van azonban egy komolyabb probléma, mégpedig hogy az „igazság” és a „tény” fogalmát olyan erővel nyomták el a cári idők óta, hogy az hatást gyakorolt az ország kollektív pszichéjére, beleértve az írókat, akik, ha elmondták az igazat, tetemes kockázatot vállaltak. Ennek eredményeképp sok „tényszerű” orosz elbeszélést inkább memoárként kéne kezelni: események szubjektív értelmezéseként, amelyek talán nem egészen úgy történtek, ahogy leírták őket. Ez semmiképp nem csak Oroszországra jellemző, de a beszámolóhoz való szabad hozzáállásnak a legégbekiáltóbb példája az Állam önreprezentációja; ez a tendencia felülemelkedik rezsimeken és politikai filozófián.

fegyverét. Arszenyev nem tudta lebeszélni, bár baljós előérzet kerítette hatalmába.

Két héttel később híret vette, hogy Derszut megölték a hóban álmában, zsebét kiürítették, fegyverét elvitték. Arszenyev a helyszínre utazott, és gondoskodott a temetéséről az erdőben. Két magas koreai fenyő állt a közelben, és Arszenyev megjegyezte ezt, de amikor pár évvel később visszatért, hogy meglátogassa régi barátja sírját, a fák mintha sosem lettek volna. *Nem ismertem rá a helyre – minden megváltozott... Új utak, töltések, bejáratok keletkeztek, és körs-körül minden az új élet nyomait viselte magán.*

Arszenyevnek volt annyi esze – írta egyik életrajzírója –, hogy tudja, nem érdemes megöregedni. Amikor ötvenhét évesen meghalt, letartóztatási parancs volt életben ellene, és a távoli birodalmi kolóniából, amit jobban megismert, mint bárki emberfia előtte és utána, rendőrállam lett. Sztálin került hatalomra, és árnyéka elért egész a Csendes-óceánig; Arszenyevet a japánoknak való kémkedéssel vádolták, könyvtárát feldúlták. Meghalt, mielőtt letartóztathatták volna, az utolsó expedíción kapott megfázás szövődményeinek köszönhetően. Helyette özvegyét büntették meg: letartóztatták és kétszer kivallatták; 1937-ben a nagy terrorként ismert tisztogató tetőpontján kivégezték, szintén a japánok segítségének gyanújával. Amir Hisamugyinov történész szerint a tárgyalás kezdetétől a kivégzésig összesen tizenhat perc telt el. Arszenyevék lánya, akit bűnrészességben találtak bűnösnek, a következő tizenöt évet börtöntáborban töltötte, melynek gyötrelmét sosem heverte ki teljesen.

Derszu prémvadász öröksége valamiképp túlélte ezt a csapást és az eztán következőket is: létezik róla és Arszenyevről minimum egy fénykép, és valahol talán egy viaszfelvétel is, amit Arszenyev készített Derszu hangjáról. Van továbbá egy könyv és egy film, Akira Kurosava *Derszu Uzala* (1975) című műve, ami maga is klasszikus lett. A Bikin folyó és a Tigris-hegy nevű csúcs között található egy, a nevét viselő falu. Derszu világában a tigris volt a legerősebb lény, félelem és tisztelet tárgya; fiatalemberként egy őt is megmarta.

A tigris úgy nevezte, *amba*, amely szó ma is él a nyelvben. Derszu idejében úgy hitték, ha megölsz egy tigris ok nélkül, téged is megölnék. Ugyanígy, ha egy tigris öl és eszik meg egy embert, a saját fajtája levadássza. Mindkét cselekedet tabunak számított, és ha ezt a láthatatlan határt egyszer átléped, nincs visszaút. Tehát az erdőben létezett egyfajta egyetértés, rend. A következő eseményekből ítélve ez a rend néhány helyen még ma is él, és korántsem megbocsátó.

3

*De vagyunk, amik vagyunk, és talán nem felejtjük,
Hogy ne gyűljünk senkit, mert mindenki gonosz.*

ROBINSON JEFFERS:

ORIGINAL SIN (*EREDENDŐ BŰN*)

Jurij Trus és Vladimir Markov egy évben született, mindketten Oroszország európai részén, és igen különböző úton vonzotta magához őket ez az egzotikus erdei alvilág. Hogy a lehetőségek spektrumának ellentétes pontjait képviselték, az éppúgy jellemzi a személyiségüket, mint az alkalmazkodóképességüket. Markovhoz hasonlóan Trus is viszonylag későn érkezett a Távols-Keletre. 1950-ben született, egy faluban nevelkedett Nyizsnyij Novgorod mellett, félúton Moszkva és az Urál-hegység között. Anyai nagyapja kitüntetett dandártábornok volt, aki ütközetben esett el a második világháború elején. Apja, Anatolij, hadnagyként szolgált, és túlélte Leningrád ostromát, ami két és fél éven át tartott. Apa és fia együtt vadászott a falut övező erdőben, és Jurij látott olyan dolgokat, melyek mély nyomot hagytak benne.

Az 1960-as évek elején, amikor Trus tizennégy éves volt, elment a helyi kocsmába apjával. Voltak ott más vadászok is, apja barátai, és a vaddisznóvadászatról beszélgettek. Egy félig részeg férfi nagy hangon hancegett, hogy idényen kívül lelőtt egy vemhes kocát.

Vadászok között általánosan elfogadott szabály, hogy nem lőnek le vemhes állatot, és csend telepedett a helyiségre. Aztán a hangok ismét felcsattantak, az emberek elkapták a hengegő férfit, kicibálták és alaposan helybenhagyták.

A húszas évei elején Trus újabb jellemformáló élménnyel gazdagodott, ezúttal Kazahsztán nyugati sztyeppéin. Az ottani aranybányában véget ért a munkája, rövid időre állástalan lett. Űgyes vadászként a puskájával tartotta el magát. Jelentkezett nagybani szajgavadászatra. Ez egy bizarr kinézetű antilop, áttetsző, csavaros szarvval és tömzsi orral, amitől úgy néz ki, mintha a pleisztocén korból származna. Az 1970-es években a szajga többezres hordákban kóborolt Közép-Ázsia sztyeppéin. A terv úgy szólt, hogy tömegesen ölik le az állatokat, aztán a húsuikat és bőruiket eladják az európai piacon, a szarvuikat meg Kínában, ahol sokan hitték, hogy növeli a férfipotenciát. Kormányzatilag engedélyezett akció volt, éjjel hajtották végre.

Nem sokkal szürkület után tucatnyi fegyveressel megpakolt teherautók indultak el; erős reflektorokat vittek magukkal, és amikor találtak egy hordát, felkapcsolták. Az állatok megdermedtek a fénytől, a férfiak pedig tüzet nyitottak a megszámlálhatatlan izzó szempárra. Több tucat antilopot megöltek ott helyben, de sok elszökött halálos sebbel. – Nappal visszamentünk összeszedni a sebesülteket, de mindet nem is tudtuk – emlékezett Trus. – Éjjel nem láttuk, de nappal egyértelmű volt, mennyit szenvedtek az állatok. Tengernyi volt a vér. – Pár hétig kitartott, majd undorában felmondott. Űgy hiszi, az állatnak esélyt kell adni; legyen kiegyenlített az erőviszony vadász és préda között. – Még mindig előttem van a vérük, a melegük, a szenvedésük – mondta. – Ezért nem csináltam sokáig, túl barbár volt. És ezért vagyok most olyan kíméletlen azokkal a vadászokkal, akik éjjel reflektorral ölnek. Azt nem tekintem vadászatnak, az csak mészárlás.

Trus szeretete a föld és az állatok iránt kitartott azalatt az évek alatt, amiket bányalifteket javításával föld alatt töltött Kazahsztánban.

Szabad idejében jelentkezett horgászfelügyelőnek, és itt találta meg igazi hivatását. – A vadászókkal kialakulnak szituációk – magyarázta. – Néha verekedéssé fajul, lövések dördülnek. Menekülés és üldözés is lehet. Szeretem az ilyesmit, szeretem a konfrontációt.

De ebből nem lehetett fizetni a számlákat, így amikor Oroszország lerohanta Afganisztánt, Trus önként jelentkezett a hadseregbe. Amikor 1979 végén elkezdődött az afgán háború, sok orosz férfi nemcsak annak lehetőségét látta benne, hogy a szocializmus ügyét szolgálhatja, hanem hogy elkapják apáik Nagy Honvédő Háborús dicsőségének kabátszárnyát. Noha már hadnagy volt, Trust a kora miatt elutasították. Így még tizenöt évet töltött a bányákban, ahol híres lett a szorgalmáról és önállóságáról, ami főnökei figyelmét is felkeltette. Noha felvették volna, nem állt be a Kommunista Pártba; nem dédelgetett illúziókat az abban tomboló korrupcióról.

1994-ben, mialatt művezetőként dolgozott egy szénbányában Primorjében, Trust megkereste egy ismerőse, aki környezetvédőként tevékenykedett. Egy új ügynökség volt alakulóban, és az illető úgy gondolta, jó jelölt lenne atletikussága, harciassága és a vadászat iránti érdeklődése miatt. Trust érdekelte a dolog, és az év márciusában Vlagyivosztokban találta magát, egy alacsony, hordómellkasú férfi előtt állt, aki kedvelte a pipát és a katonai csecsebecséket; Vladimir Ivanovics Setyininek hívták, a primorjei Környezetvédelmi Minisztérium alelnöke volt. Setyinin éppen olyasmin munkálkodott, amihez hasonló még nem volt az orosz vadvédelem történetében.

A tigris orvvadászata a legláthatóbb jele egy akkora környezeti problémának, mint az egész Egyesült Államok: Szibéria erdői egy fával borított szubkontinentet alkotnak, amely három és fél millió négyzetkilométert tesz ki; összesen a világ faállományának negyede található itt, és a túlevelű erdők több mint fele. Emellett ezek az erdők a bolygó egyik legnagyobb széndioxid megkötői, segítenek

enyhíteni a klímaváltozás egyik fő okát. Mialatt tigriseket loptak az erdőktől, az erdőket is lopták a tigrisektől és az országtól. A kemény valuta iránti kétségbeesett szükség, az engedékeny erdészeti szabályok és az egy határátkelőre fekvő óriási piacok egy olyan szörnyeteget engedtek szabadon az erdőkben, ami a mai napig pusztít. A Távol-Keleten a legális és feketepiaci (és közte minden árnyalatú) fakitermelés továbbra is veszélyezteti nemcsak a tigrisek és az emberek életterét, de az apróvadakét is, amelyek mindkét fajt eltartják.

A Távol-Kelet legértékesebb fája Primorjében nő, és az embert itt könnyen megölhetik, ha túlságosan érdeklődik az iránt, hogyan rakják meg a délnek tartó tehervagonokat és kamionokat a tökéletesen szimmetrikus rezgőnyár-, tölgyfa-, vörösfenyő- és nyárfahenge-
rekkel, az ázsiai piac igénye szerint. Annak zöme, amit Kína ebből az orosz erdőségből szerez, végül amerikai bolthálózatokba kerül. Az üzletláncok árai – pl. 20 dollár egy tömör tölgyfa vécéülőkéért – azért tűnnek mesebelinek, mert azok is. A lopott autófelni ugyanazért olcsó. A Távol-Keleten védelmi pénzt fizetni a maffiának és megvesztegetni vámosokat olcsóbb, mint a törvényes fakitermelési engedély és az exportvám. Aki éjjel vezet a Bikin-völgy havas erdeiben, annak nem szokatlan a munkába tartó feketepiaci műszak látványa – egy Toyota furgon, megpakolva favágókkal és fűrészekkel, amit platós darus kocsi követ.

Mivel Oroszország erdői olyan hatalmasak és olyan sebezhetőek, amerikai tudósok aggodalmukat fejezték ki az 1990-es évek elején, amikor rájöttek, hogy a peresztrojka kitérte az ajtót Oroszország természeti forrásainak kizsákmányolói előtt. Maréknyi újságíró tudósított erről, és amikor alaposabban körülnéztek, észrevették a tigriseket, ami meglepetésként ért sok nyugatit, akiknek fogalmuk sem volt, hogy hol él, vagy milyen színű valójában a szibériai tigris. Ebben az időben Vladimir Setyinin, valamint helyi biológusok és vadgazdálkodók rájöttek, hogy más erdei bűncselekmények mellett a megölt és Oroszországból kicsempészett tigrisek száma ijesztő mértékben emelkedik. Akkoriban az állami és helyi kormányzatokban

fejtelenség uralkodott, alig-alig nyújtottak támogatást; sőt némely esetben aktívan hozzájárultak a problémához. Eközben az erdővédelemmel megbízott őrök száználmas fizetésből tengődtek, így sokan maguk is vadorzók lettek. Setyinin szerint a fordulat csak 1993 nyarán kezdődött, amikor is egy amerikai szabadúszó író, Suzanne Possehl megjelentetett egy kimerítő cikket a *The New York Times Környezet* rovatában. – A cikke nagyon fontos folyamatot indított el – mondta Setyinin. – Egész életemben hálás leszek neki.

Ez és más, ekkortájt kiadott prominens cikkek a nemzetközi környezetvédők figyelmét Primorjéra irányították, ami felvillanyozó hatással járt. Ekkor kezdett alakot ölteni és külföldi tőkét vonzani az elképzelés, miszerint magasan képzett csapat próbálná elkapni a vadorzókat és csempészeket, valamint a helyiakkal együttműködve igyekezne csökkenteni az ember–tigris konfliktusok számát. Noha orosz oldalról Setyininé az érdem nagy része, a Tigrisfelügyelet mögött álló szervezet és módszertan kidolgozása egy Steve Galster nevű amerikai műve. Galster félelmet nem ismerő, legendás bűnügyi nyomozó, aki még személyesen is életnagyságnál nagyobbak tűnik: igen jóképű, százkilencven centi magas. Az elmúlt huszonöt évben elemzett, feltárt és megzavart ember-, fegyver- és állatkereskedelmet szerte Ázsiában, és több vadvédelmi programot tervezett, amelyek immár bejáratva működnek a kontinensen. 1993-ban, mielőtt Oroszországba utazott, Galster sikeres nyomozást folytatott Kína legnagyobb rinocéroszszarv-csempész szindikátusa ellen. 1994-ben megalapította a Global Survival Networkot (Globális Túlélő Hálózat), amelyből kifejlődött a WildAid, majd később a Wildlife Alliance, ami jelenleg az illegális vadkereskedelem tilalmára fókuszál Délkelet-Ázsiában.

Galster a következőkkel felszerelve érkezett Oroszországba: kapcsolatainak félelmetes listája; lenyűgöző előadóképessége; a rendfenntartó képzés, a fegyverismeret, a gyors bevetés és a videodokumentáció közti együttműködés fontosságának tudata. Az új ügynökséget Amba Műveletnek nevezte, és Setyinin lett az *Amba*

parancsnok, de Oroszországban a Tigrisfelügyelet név ragadt meg. Galster és Setyinin furcsa, de hatékony párost alkotott; 1994 elejére teljes felügyelői státust harcoltak ki a csoportjuknak, és szereztek pénzt teherautókra, kamerákra, rádiókra és egyenruhákra a brit Tiger Trusttól és a World Wildlife Fundtól. Ezt még több támogatás követte, és 1997-re fél tucat teljesen felszerelt felügyelőcsapat dolgozott Primorjében.

A véletlen úgy hozta, hogy egy másik orosz–amerikai tigrisprogram is indult szinte ezzel egy időben; 1989-ben, mielőtt még bárki el tudta volna képzelni az orvvadász-válságot az orosz Távol-Keleten, orosz és amerikai nagymacska biológusok csúcstalálkozására került sor tábortűz mellett Idahóban. Az amerikaiak mérföldkőnek ígérkező kutatást végeztek, melynek során hegyi oroszlánok mozgását követték nyomon rádiós nyakörvvel, és az egyik orosz felvette, hogy ők is hozzájárulnának a kutatáshoz az amur tigrisek hasonló módon történő tanulmányozásával. 1990 januárjában két kutató az idahói Hornocker Wildlife Institute-ből először látogatott el a Szihote-Aliny Zapovednyikbe, ebbe a kétezer négyzetkilométert kitevő bioszféra-rezervátumba a Szihote-Aliny-hegység Csendes-óceán felőli lejtőjén.

Az amerikaiakat nagyon megindította, amit láttak, és két évre rá, 1992 februárjában, szinte abban a pillanatban, hogy az amur tigrisek olyan számban kezdtek pusztulni, amit a huszadik század eleje óta nem láttak, beindult a Wildlife Conservation Society Szibériai Tigris Projektje. Dale Miquelle, korábbi jávorszarvas-kutató, aki éppen egy egyéves tigrisprojektet fejezett be Nepálban, ott bábáskodott az indulásnál, és aztán maradt is. 1995-ben csatlakozott hozzá John Goodrich, és orosz kollégáikkal együtt azóta is felhajtják, elfogják, rádiós nyakörvvel látják el Szihote-Aliny tigriseit. Így sokkal teljesebb képet kapunk a viselkedésükről, szokásaikról és hosszú távú szükségleteikről; utóbbiak között fő a jobb védelem: az évek során a csoport felnyakörvezett tigrisei közül sokat megölték orvvadászok, annak ellenére, hogy a védett térségben élnek.

A Szihote-Aliny Zapovednyik az amur tigris egyik legfontosabb szaporodási helye, és emiatt a Tigrisfelügyelet hat csapatából egy itt székel.

Vladimir Setyinin Trust bízta meg a Bikin-egység vezetésével, amelynek területe magában foglalta Primorje északnyugati szegletét, beleértve a Bikin és Usszuri összefolyását. Jó párosításnak bizonyult, mivel Trus már öt éve élt és vadászott a térségben. Feleségével, Ljubovval, ma is Lucsegorszkban élnek, egy húszezres bányászvárosban, ami „négyperces” megálló a transzszibériai vasúton. A város elhelyezkedése ésszerűtlen – az állomás húsz percre van egy hosszú földúton –, de jellemző. Szibéria és a Távols-Kelet nagy részét a Központi Bizottság népesítette be: kiterítettek egy térképet Moszkvában vagy Irkutszkban, és ráböktek egy helyre, általában határozott elképzeléssel az iparról, és hipp-hopp felhúztak egy falut vagy várost – sok esetben kényszermunkásokkal vagy katonákkal (ami Oroszországban szinte ugyanaz). Az építkezés általában sietve történt, nemigen terveztek hosszú távra, és az ilyen települések nyers haszonelvűsége alig álcázott gulágot sejtet. A be- és kivezető főutakat ellenőrzőpontok tarkítják, ahol fegyveres őrök posztolnak. Csak amikor belépsz az acél válaszfalra, ami itt lakásajtót jelent, akkor térhatsz vissza a színek, a melegség és az emberi lépték világába.

Egy vendégtudós a szovjet urbánus antiesztétikát „végső modernizmus”-ként jellemezte, amire klasszikus példa a Jurij Trus ott-honaként szolgáló negyvenéves város, ami egy hatalmas külszíni szénbánya peremén gubbaszt. Maga a város ütött-kopott, vizeletfoltos panelházak csoportja, melyek szabálytalan térközökre állnak a kátyús, kavicsos utcákon. Ezek a hórihorgas, szögesdróttal díszes, ötemeletes épületek néha gyepet fognak közre, amelyre sérült játzótéri felszereléseket szórtak, mintha valami természeti katasztrófát vészelték volna át. Feltűnően kevés a gyermek, és még kevesebb

a kutya, de rengeteg a macska, amik mintha állandóan tüzelnének. Trus háza rövid sétányira állt a főtértől, amit az egykor kötelezőnek számító Lenin-szobor felügyel. Ez a Lenin – egy kéttonnás mell-szobor – a város digitális hőmérőjére néz, amely hónapokig fel sem kapaszkodik nulla fok fölé, ami alatt az orosz kommunizmus atyja fényes hósapka alól les ki. Kiemelt helyéről rálát a rozoga, de vidám színekben pompázó óriáskerékre, mely immár mozdulatlanul áll több háztömbnyire. Bal válla felett látszik az erőmű.

Lucsegorszk („Fényváros”) a térség legnagyobb széntüzelésű villanyerőművének otthona, füstöt bőfögő kéményei hetven kilométerről láthatók. A transzszibériaival Vlagyivosztoktól tízórányira és Habarovszktól négyre fekvő Lucsegorszk olyan hely, ahol csak az áll meg, akinek muszáj, de ez igaz a Távol-Kelet legtöbb közösségére. Vannak sokkal nagyobb városok Primorjében, ahol az idegennek szegezett első kérdés könnyedén lehet az: *Na és mi hozta a világnak ebbe a segglyukába?* Jurij Trus azonban fényes pont a tájon; közismert a városban, tartogat egy élénk kézfogást, ölelést vagy hátba veregetést sokaknak, akikkel találkozik. Vladimir Markovot más-képp üdvözölte.

Trus egyszer már járt Markov kunyhójánál annak halála előtt. Másfél évvel korábban, 1996 nyarán Trus és Alekszandr Gorborkov rutin járőrözés közben talált egy döglött borzot, amit egy közeli patakba dugott fémedényben tartottak hidegen. Markov otthon volt, és Trus kikérdezte. A láthatóan ideges Markov előadott egy átlátszó mesét arról, hogy a borz magától belemászott az edénybe. Kutyák marták meg, mondta. Trus nézte-nézte Markovot, majd elővette a kését, és felnyitotta a borz egyik sebét; kicsit kutatott benne az ujjával, és kihúzott egy sörétet. Markov nem tehetett mást, be kellett ismernie. Mivel nem volt sem vadászengedélye, sem fegyvertartási engedélye, Trus akkor és ott kivonhatta volna a forgalomból. Ehelyett választási lehetőséget kínált Markovnak: vagy odaadja a fegyverét, vagy több váddal feljelenti. Markov habozott, mire Gorborkov a vadászkése felé intett, ami szintén engedélyt igényelt

volna. – A késért is feljelenthetünk – mondta neki Trus. – Vagy odaadod a fegyvert, és a többit elfelejtjük.

Markov azt mondta Trusnak, mindjárt jön, és eltűnt az erdőben. Az orvvadászok ilyen helyzetek miatt nem hagynak bizonyítékot tevékenységükről a kunyhójukban. Az illegális halászlándsát, ami pontosan úgy néz ki, mint a szigonyok, amit a nanájok és udegék használtak száz éve, szétszedik, a nyelet és a vasfejet külön rejtik el. A hálókát és csapdákat elássák, vagy üreges fába dugják. A lőfegyver keményebb dió, mivel érzékenyebb a klímára. Ezeket ritkán tartják bent, mert a hirtelen hőmérsékletváltozástól a fémrészek kondenzálnak és berozsdásodnak. Általában papírba vagy vászonba csavarják, amiben a fegyver tud lélegezni, aztán elrejtik a szabadban valami száraz helyen. Markov egy ilyen rejtékhelyhez indult. Trus, aki megtanulta, hogy az eseményeket a lehető legpontosabban behatárolja térben és időben, megnézte az óráját.

Trus és Gorburokov nem először csinálta ezt, így a várakozás idejét azzal töltötték ki, hogy átkutatták a kunyhót. A szó szoros értelmében a szinte ablaktalan fadoboz, amiben Markov lakott, nem is kunyhó volt, csak egy szállítható lakókocsi, az a fajta primitív cigányszekér, amelyet gyakran látni eldugott munkaterületeken Oroszországban és korábbi csatlós államaiban. Ennek levették a kezeiket, és a keleti oldalához egy kezdetleges, nyitott fészert toldottak. A lakókocsit és a fészert azbeszt hullámpala fedte. Trusék nem készítettek hivatalos leltárt, de a fészert tele volt mindenféle holmival, melyek zömének a méhészethez volt köze: fémcsövek és tartályok; kaptárelemek; egy nagy, kézi pörgető, ami elválasztja a mézet a léptől; egy kis szán víz, fa és ellátmány szállítására.

A lakókocsiban a deszkaágy és egy hordókályha közé szorított otromba asztalon állt egy kerozinlámpa meg egy befőttesüveg, tele megőrzött csikkokkal, némelyiket újságpapírból sodorták. Ezen kívül Trus nem talált mást, csak tipikus jeleit annak, amikor valaki egyik napról a másikra él. Egy részletet azonban Trus az átlagos orvvadászhoz nem illőnek talált; azt, ahogyan Markov cigarettázott.

– Nagyon finoman és stílusosan – mondta –, menő volt. – Furcsa önhittség volt ez a létezésének rideg valóságát tekintve, de legalább passzolt a gúnynevéhez: Markiz, a *Herceg* orosz megfelelője. Barátai szerint Markov amolyan ínycencnek tartotta magát, és többen is megjegyezték, hogy a legalapvetőbb ételeket is fel tudta dobni fűvekkel és gombákkal. Ezekon kívül nem sok minden volt: Markov világában az életben maradás alapvető elemei a rizs, tea, burgonya és hús voltak, bár a vodka, cukor, dohány és mogyoró is előkelő helyen szerepelt volna.

A könnyen felismerhető felszerelés mellett egy tipikus tajozsnyik (erdőlakó) kunyhójában található két acéltálca, nagyjából akkorák, mint egy serpenyő, amik az eresz alatt lógnak. A durva lyukakkal ellátott tálcák óriási sajtreszelőhöz hasonlítanak, és fenyőtobozhántolásra szolgálnak. A koreai fenyő, amellet, hogy elsőrangú építési anyag, magot is terem, általában három-négyéves ciklusban. Ez a mag, ami a tobozban nő, olyan, mint az óriási gabonamag erős, barna héjban. A földre esve évekig csíráképes és ehető marad. Ez az európai és észak-amerikai fenyőmag durvább, erősebb rokona: nem olyan édes, és több benne a terpentín. Ennek ellenére könnyű rászokni, olyan addiktív lehet, mint a szotyola. Több mint egy évszázada távol-keleti telepések „szibériai beszélgetős”-nek nevezték, mivel főszerepet játszott a határvidéki társasági összejöveteleken, ahol kevés más finomság (vagy hobbi) létezett. Nevezték „az erdő kenyéré”-nek is, mert lisztté lehet őrlöni; sőt olajat is lehet belőle sajtolni. A fenyőmag alapvető tápláléka a medvének, szarvasnak, jávorantilopnak és vaddisznónak, nem is szólva az emberekről és számtalan kisebb állatról. Még tigrisek ürülékében is találtak belőle.

Ha ezt a térséget time-lapse fényképezéssel figyeljük meg, melynek lassan felvett képeit aztán normál sebességgel visszanezünk, Primorje belsejében szedett-vedett vonulást látnánk a magasabban fekvő vidékeken: koreai fenyőerdők követik a föld vonulatát; szarvasok, vaddisznók és medvék követik a fenyőtobozokat (amelyek ugye lefelé gurulnak); az állatok kutatása-kaparása pedig

megtermékenyíti a fenyőmagokat. Leopárdok, tigrisek és farkasok követik a szarvasokat és vaddisznókat, őket pedig a varjak és keselyűk. A sort emberek és rágcsálók zárják. Mindegyikük szerepet játszik a magok minél messzebb juttatásában, segítenek meghatározni és kitolni a határokat – nem csak a koreai fenyőerdőkét, de minden részvevő fajét. Nem túlzás azt állítani, hogy a koreai fenyőmag, akármilyen kicsi és ártatlan, az a tengely, ami körül az élet itt forog. Aki nem a magot eszi, az azt, aki igen. Mégis olyan jól álcázza magát, hogy a látogató végigjárhatja Primorjét széltében-hosszában, és sosem veszi észre. Hiszen ki eszik fenyőtobozt? Egyszerre csodálatos és félelmetes belegondolni, hogy egy ilyen apró és szerény valami híján egy egész ökoszisztéma – tigristől az egérig – összeomlana.

Markov is része lett ennek a vénséges vén fogyasztási és terjesztési ciklusnak; egyszerre volt ügynöke és rabja, cinkosa és hasznélvezője. De azon a nyirkos, augusztusi délutánon nem ez járt a fejében. Trus és Gorborkov várt rá, és tizenöt perc múlva visszatért egy lefűrészelt csövű vadászpuskával. A fegyver rossz állapotban volt, és Markov nem azért vágta le, hogy még halálosabb legyen, hanem mert a csőszáj megsérült. Trus nem lehetett benne biztos, hogy ez az egyetlen lőfegyvere, de Markov teljesítette kötelességét, és Trus megelégedett ennyivel. Ő is betartotta az alku rá eső részét, nem jelentette fel. Azért Markov lelkére kötötte, hogy ne keveredjen bajba, aztán Gorborkovval továbbálltak, bár egyiküknek sem voltak illúziói afelől, hogy nem ez lesz az utolsó találkozásuk. Réges-régi játék a vadászok vadászata. Robin Hood is vadorzóként kezdte, és a Primorje jelenlegi helyzete megdöbbenően hasonlít ahhoz, ami Nyugat-Európa erdeiben uralkodott ötszáz éve.

Az orosz vadászszabályok és a fegyverviselés engedélyezése együtt lényegében újraalkotta a középkori törvényeket, amelyek megtiltották a parasztoknak, hogy fegyvert tartsanak, vagy hogy vadásszanak. Akkor is, ahogy most, a fakitermelés és a vadászat egymást kiegészítő erői súlyos károkat okoztak az európai erdőknek és az azokban élő vadaknak. Így aztán a legtöbb érintetlen erdő

egyben vadrezervátum is lett, a vadászó nemesek kivételével mindenki elől elzárt terület. Hasonló helyzet alakult ki a peresztrojka utáni Oroszország egyes részein, ahol a legális vadászat csak a gazdagoknak megengedhető luxus lett. A vadállomány megvédésének érdekében drasztikusan csökkentették a vadászengedélyek számát Primorjében, melynek egyik eredménye az lett, hogy a megmaradt kevés engedély elkerülhetetlenül a gazdagokhoz és jó kapcsolatokkal rendelkezőkhöz került. Sajnos a gazdagok és a jó kapcsolatokkal rendelkezők gyakran ugyanúgy magukénak tekintik az erdőt és lakóit, mint a középkori rokonaik, csak kevesebb fegyelemmel, ügyességgel vagy ceremóniával. Az orosz újgazdagok közül sokan úgy érzik, hogy a törvény felett állnak, és sokuknál ez igaz is: a Szovjetunió összeomlása óta instant arisztokrácia jött létre: nemeség, amely nem kötelez. – Az ilyeneknek büszkeségi kérdés, hogy tigrisre vagy medvére lőjenek – mondja Trus –, attól függetlenül, eltalálják-e. Nekik mindegy, hogy a tigris megsebesül vagy meghal. Sok ilyen vadász van, akik gondolkodás nélkül lőnek.

A természet és a törvény eme hivalkodó semmibevétele meglepő módokon nyilvánulhat meg: Trus egyszer egy tankot állított meg. „Civil” modell volt (ágyútorony nélkül), benne keleti szőnyegek és nagyvállalati vezetők, akik úgy vadásztak vele, mint elefánton ülő modern rádzsák. Mondani sem kell, hogy a jármű illegális volt. Utasai nem örültek sem Trusnak, sem a videokamerájának, és megpróbálták megfélemlíteni. – Lefilmiztem az egészet – mesélte Trus –, és le is adták egy országos műsorban. Amikor meglátták magukat a tévében, behívtak fejmosásra, én meg bementem. Megkérdezték: *Nem félsz találkozni velünk?* Azt feleltem, nem félek. Megfenyegettek. Azt mondták: *Mit csinálsz? Hát nem érted? Ez nem Amerika vagy Németország, ez Oroszország, itt „elveszhetsz” az erdőben.* Aztán elkérték a videokazettát. Azt mondtam nekik: *Én csak a munkámat végzem. A szalag Vlagyivosztokban van. Beszéljenek a főnökeimmell!* Erre kijelentették, javíthatatlan vagyok, egyszerűbb lenne megölni, mint meggyőzni.

Ez nagy dicséret volt, bár veszélyes. Egy nap az erdőben gyalogolva, nem messze Markov kunyhójától, Trus egy nyárfá felé intett, ami gyökerestől-mindenestől kidőlt, nagy üreget hagyva a földben. – Az erdőben így lehet elrejtetni egy holttestet – magyarázta. – Beletenni egy ilyen gödörbe, aztán levágni a fa alját, a gyökere fölött. Akkor az alját fel lehet emelni. – Trus felvonta vadászkapó szemöldökét, és fejét csóválva vállat vont. – Soha senki nem jönne rá.

Trust sokszor megfenyegették, de ő így áll hozzá: *Amelyik kutya ugat, az nem harap.* Tudja, miként mennek a dolgok Oroszországban, és ha egy tekintélyes valaki meg akarná öletni, aligha tehetne ellene (a tajgán ugyanaz igaz a tigrisre, ha kinézte áldozatát). A Bikin völgyében járva Trusnak jó szolgálatot tettek képességei és fegyverei: lőttek rá, megtámadták baltával és késsel. Amikor illegális fakitermelők megpróbálták leszorítani az útról teherautóval, habozás nélkül rájuk lőtt. Tétován bevallja, hogy rajtaütések során több muníciót használ el, mint bárki más. Golyóit azonban a gumikra és hűtőrácsokra irányozza, vagy egyszerűen a hatás kedvéért lő. Trus határozottan büszke arra, hogy embert sosem lőtt le. – Pedig – teszi hozzá gyorsan – sokszor jogom lett volna rá. – De éppen ez teszi Trust ilyen szokatlan jelenséggé ebben a brutális milióban: az az ember, aki élvezzi az önkényes keménylegény szerepet, és veszélyes fegyverre képezte magát, amit nagyon is kész bevetni. Ezt a képességét azonban mélységes könyörület és együttérzés tompítja; a tajgán az élet állatnak és embernek egyaránt nehéz, és Trus érti ezt. Amikor orvvadászok miatt megárvult medvebocsokat talál (eddig nyolcat), a lakásában gondozza őket. Valami módon képes – még a pillanat hevében is – a helyzet mindkét oldalát észben, önmaga mindkét oldalát pedig irányítás alatt tartani.

– Elindíthattam volna a bírósági ügyet, és börtönbe csukják – mesélte egy orvvadászról, aki rálőtt, és akit legyűrt, megbilincsel, mialatt az újratöltött. – De megsajnáltam. Olyan fiatal volt, nem akartam tönkretenni az életét. Jelentést írtunk vadászati szabálysértésért, elkoboztuk a fegyverét, de megsajnáltam a szüleit, láttam,

milyen körülmények között élnek. A fiú azért ment az erdőbe, hogy étel kerüljön az asztalra, és ez nagy szerepet játszott a döntésében.

Trus nagyon is tisztában van vele, hogy Oroszország kisemmi-zett polgárai közül soknak a fegyvertartás és az azzal való étel-szerzés a függetlenség és önbecsülés utolsó mentsvára. De még ha szereznének is vadászengedélyt, a legtöbb tajozsnyik fegyvere nem menne át egy modern vizsgán, az új puskák pedig orosz mércével megfizethetetlenek. Tovább ront a helyzeten, hogy az engedély megszerzése fárasztó és időigényes procedúra: nemcsak orvosi és pszichológiai vizsgálatokat kérnek, de a kérelmezőnek fizetni kell értük. Ebben nincs benne az útiköltség a megfelelő irodába, ami akár egynapi utazás is lehet, és ami talán nincs is nyitva éppen. A vizsgálatok, engedélyek, fegyver és muníció teljes költsége könnyen elérheti az ezer dollárt, és ez olyan összeg, melyet a Bikin völgyében lakók zöme egy év alatt sem lát. Primorje egyes részeiben a jelenlegi rendszer „vadorzás vagy éhezés” helyzetet teremtett, így nem nehéz megérteni, sokan miért kockáztatják a bírságot vagy az olcsó fegyver elkobzását.

Trus munkája mélységesen ironikus, mégpedig amiatt, hogy Oroszországban él, ahol sokak szerint lehetetlen törvényszegés nélkül létezni. A tajgán a szegénység, a munkanélküliség és az igen veszélyes állatok és emberek együttese tovább rontja azt a helyzetet, ami a legjobb esetben is tarthatatlan. Trus magányos hívő egy hitetlen rendszerben. Feladata – rendet kényszeríteni egy világra, amelyben kétségbeesett lények versengenek és csapnak össze kölcsönös pusztulásukra – éppen annyira nehéz, amennyire nélkülözhetetlen, s a helyzet alig-alig javult az elmúlt évtizedben. Tisztességük és el-tökéltségük dacára Trus és társai szerény fizetést kapnak, köszönetet pedig alig, mégis kitartanak bátran, hősiiesen.

Noha Trus együttérzése és empátiája dicséretes, bizonyos helyzetekben szinte túlságosan megbocsátó. Mintha nem lenne elég baja, két alkalommal majdnem megölték olyan tapasztalatlan rendőrök, akiknek segíteniük kellett volna. 2005-ben egy rajtaütés során Trus

három emberrel hajtott egy döcögős úton Toyota furgonjában, és elől, az anyósülésen egy fiatal rendőr ült, aki AK-47-esét az ülésen a lába között fogta. A nemrég kapott katonai és rendőri kiképzésen tanultak dacára ujjá a ravaszon volt, miközben átkapcsolta egyes lövésről automatára. Automata funkcióban meghúzta az érzékeny ravaszt, és a géppisztoly löni kezdett, megtöltötte a kis fülkét füsttel, tőzzel és ricsajjal. A rendőr pánikba esett, és ahelyett, hogy elengedte volna a ravaszt, még jobban húzta, a fegyver pedig egymás után eregette a lyukakat a tetőbe, centikkel a fejük felett. Az AK-47-es felfelé húz lövéskor, és jobbra dobja ki az üres hüvelyt, ami miatt a cső Trus felé lendült, akinek kiáltásait elnyelte a fegyverro-pogás. Fél kézzel fogva a kormányt, a másikkal eltartotta magától a fegyvert, míg a rendőr végre észbe kapott.

Érthető módon Trus tombolt; jobb fülére átmenetileg megsüke-tült, és hallása soha nem is jött rendbe teljesen. Ám reakciója erre a szinte katasztrofális hibára árulkodó. Minden joga meglett volna, hogy péppé verje az idiótát, akkor és ott véget vessen a karrierjé-nek. Trus azonban, akinek van két felnőtt fia, fedezte a fiatalem-bert. A rendőrség legtöbb osztályán el kell számolni a golyókkal, és ennek a rendőrnek volt mivel, hiszen majdnem fél tárat kilőtt. Ka-tonai kapcsolatai révén Trus szerzett neki golyókat, és emlékezetes leszidás után a fiatalember megúszta annyival, hogy meg kellett ja-vítani a kocsii tetejét. Hasonló eset történt egy erdei csapda során, amikor egy fiatal tiszt véletlenül Trus lába mellé lőtt. Neki is adott még egy esélyt.

– Ilyen helyzetekben a Biblia jut eszembe. *Előbb volt a szó, aztán a tett.* Mindig érdemes előbb figyelmeztetni, és ha nem érti meg, akkor cselekedni. Nekem ez az elvem. Persze nem mindenki osztja.

Trus gyakorló keresztény egy szinte szekuláris társadalomban, és ebben az értelemben a türelem, együttérzés és megbocsátás for-radalmi tett egy olyan rendszer ellen, amely eme tulajdonságokból nemzedékek óta a minimumot mutatja. Noha a fiatalokkal, tapasztalatlanokkal és kétségbeesettekkel engedékeny, vannak dolgok,

amiket nem tud megbocsátani. A fiatal, óvatlan rendőrök mellett akad dolga öreg, cinikus rendőrökkel is. Primorjében és Oroszország sok részében a rendőrségnek rossz a híre, általában korruptnak és veszélyes kötekedőnek tartják őket. Mivel jók a fegyvereik, és oda mehetnek, ahová akarnak, a rendőrök sok orvvadászatban benne vannak. Roppant veszélyesek, ha kompromittáló helyzetben kapják őket, főleg eldugott térségekben. Ennek ellenére egy téli nap, amikor négy rendőr, akiket megállított egy mellékúton, nem volt hajlandó kiszállni a kocsiból, Trus elővett egy flakon könnygázt, és befújta a kocsni légbeszívó nyílásába. A fűtés be volt kapcsolva, a gáz gyorsan megtöltötte az utasteret. Ahogy felidézi az esetet, Trus szélesen mosolyog, és szárnyként széttárja a karját. – És az ajtók kitérültek! – A *Tigrisek* az ilyen helyzetek miatt sosem dolgoznak egyedül.

Tekintve körzete félreeső voltát és azt a könnyedséget, ahogy a tajga elnyel egy testet, Trusnak lenne oka jóval nagyobb óvatosságra is. Azonban ragályos önbizalommal rendelkezik, ami részben kopó nagyságú lajka kutyájának, Gittának köszönhető. Ők ketten elválaszthatatlanok. Gitta minimum kétszer megmentette Trus életét, és ő viszonzta a szívességet. Gitta a szeme, a füle és a hatodik érzéke az erdőben. Komikus és meggható, hogy egy ilyen pici kutya ennyit jelentsen egy ilyen hatalmas embernek, de kapcsolatuk intenzitása és élessége nagyon mély – legjobban a kutyás rendőrök és a vakok értik meg. Az erdőben Gitta őrzik meg Trus szívének erejét, de Ljubov őrzik meg a szívét. Negyven éve házások. A harminc centivel alacsonyabb asszony a férje érzelmi gerince, és annak acélos. A néhai kajakbajnok Ljubov inas, kedves és szorgalmas teremtés. Nem fukarkodik jóindulattal és jó étellel. Jurij megfuttathatja a látogatót az erdőben, de Ljubov asztalánál lehet hízni.

Ötödik emeleti lakásukban Trus szinte alig fér el, az egyszerű bútorok épphogy elbírják, mintha kisebb emberre méretezték volna őket. Ebben a nyugodt és kellemes szentélyben, ahol Ljubov uralkodik, férje munkájára kevés jel utal: a használattól fényes kettlebell

a sarokban; a tigriscsíkos pléd a vendégágyon; a folyosón lógó, bűzacsírával töltött, rögtönzött bokszsák. Szekrényekbe és fiókokba dugva árulkodóbb nyomok: egy udege vadászsi; egy tigriskarom; egy Dragunov „Tigris” mesterlövész puska; egy deformált golyó, repedéseiben még egy tigris testének emléke, amit Trus 1996 jeges tavaszán lőtt.

JOHN VAILLANT

A TIGRIS

1997 decemberét írjuk. Emberevő tigris portyázik egy eldugott falucska mellett az orosz Távol-Keleten. A tigris nem csupán megöli az embereket, hanem megsemmisíti őket. Egy csapat ember és a kutyáik gyalog kénytelenek utánaeredni a sűrű erdőben, ráadásul brutális hidegben. Ahogy a nyomkövetők az áldozatok maradványait vizsgálják, felfedezik, hogy a támadások nem találmokra történnek: a tigris a jelek szerint bosszúhadjáratot folytat. Meg kell találni a sebesült, éhező és rendkívül veszélyes állatot, mielőtt újra lecsap.

Miközben elmeséli a különös események sorát, John Vaillant feledhetetlen képet nyújt erről a lenyűgöző és titokzatos régióról. Találkozunk az őshonos törzsekkel, akik évszázadokon át bálványozták a tigriseket és velük éltek; még a vadászsákmányukat is megosztották velük. Tanúi leszünk az orosz telepések érkezésének a tizenkilencedik és huszadik század fordulóján, a katonákénak és vadászokénak, akik jelentősen csökkentették a tigrispopulációt. És megismerjük a leszármazottaikat, akiket a nyomor orvvadászatra kényszerít, amivel még inkább felborítják a térség természetes egyensúlyát.

Ez az ősi, feszült viszony ember és ragadozó között a lelke ennek a figyelemre méltó könyvnek. Találkozunk benne számos meglepő gondolattal arról, hogy ember és tigris talán úgy fejlődött, hogy együtt tudjon létezni, hogy mi emberek annak idején talán nem is vadásztunk, hanem ragadozó állatok prédáiból éltünk, és hogy a korai Homo sapiens talán simán passzolt a tigris ökoszisztémájába. Mindenek felett pedig megértjük a veszélyeztetett szibériai tigrist, ezt a kiemelkedően intelligens szuperragadozót, mely akár három méter hosszú és három mázsza is lehet, és amely hatalmas erdős-hegyes terület fölött uralkodik.

A mesterien megírt és igen informatív elbeszélés középpontjában három szereplő áll: Vladimir Markov orvvadász, akit megölt a tigris; Jurij Trus főnyomozó; és maga a tigris. Izgalmas, lélegzetelállító történet emberről és természetéről, mely elkerülhetetlen leszámolóshoz vezet egy tisztáson a tajga mélyén.

Felnőtteknek ajánljuk!

2 999 Ft

Sötét örvény

csak úszóknak

vadregényes